

Tea Salo ja Suvi Suikkanen

MUSIIKKI TYÖVÄLINEENÄ IITIN KUNNAN PÄIVÄKODEISSA

Opinnäytetyö

Sosionomi (AMK)

2020

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkintonimike	Aika
Tea Salo ja Suvi Suikkanen	Sosionomi (AMK)	Joulukuu 2020
Opinnäytetyön nimi		
Musiikki työvälteenä litin kunnan päiväkodeissa.		47 sivua 12 liitesivua
Toimeksiantaja		
litin kunta		
Ohjaaja		
Tuomo Paakkonen		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millä tavoin ja missä laajuudessa musiikkia käytetään työvälteenä litin kunnan päiväkodeissa. Tavoitteena on myös tutkia, mitkä asiat toimivat esteenä musiikin käyttämiselle sekä sitä, millä tavoin musiikin käyttöä voitaisiin edistää.</p>		
<p>Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu musiikin varhaiskasvatuksen perusteiden, valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä litin kunnan varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Viitekehyksessä käsitellään myös musiikin peruskäsitteitä sekä musiikin oppimisen vaikutuksia lapsen yleiseen kehitykseen. Musikaalisuuden käsitettä lähestytään musiikin eri elementtien kautta. Musiikilliset työtavat sekä oppimisen monimuotoisuus sisältyvät opinnäytetyön teoreettiseen viitekehukseen.</p>		
<p>Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena sähköisen Webropol-kyselyn avulla. Tiedonkeruussa käytettiin myös kvalitatiivisen tutkimuksen ominaisuuksia. Kysely lähetettiin sähköpostitse 31:lle vakituisesti litin kunnan päiväkodeissa työskentelevälle henkilölle. Kyselyyn vastasi 14 henkilöä. Vastaajista osa toimii varhaiskasvatuksen opettajina ja osa varhaiskasvatuksen lastenhoitajina. Kysely selvitti vastaajien taustatietojen lisäksi heidän valmiuksiaan musiikin käyttöön varhaiskasvatuksessa sekä mahdollisia musiikin käyttöön liittyviä esteitä. Kysymysten avulla selvitettiin myös, missä laajuudessa vastaajat käyttävät musiikillisia työtapoja päiväkodin arjessa. Kyselyssä oli monivalintakysymyksiä, avoimen tekstikentän sisältäviä kysymyksiä sekä näiden yhdistelmiä. Saatua aineistoa analysoidaan tilastollisten menetelmien avulla.</p>		
<p>Tulosten perusteella litin kunnan päiväkotien henkilöstö kokee musiikin käytön pääsääntöisesti tarpeelliseksi. Musiikkia käytetään ensisijaisesti erillisissä musiikkituokioissa, laulu-leikeissä sekä juhlissa. Erityisesti laulaminen koetaan tärkeäksi. Vastausten perusteella musiikkia ei hyödynnetä arkisissa toiminnoissa kovinkaan kattavasti. Suurimpana esteenä musiikin käyttämiselle oli vastaajien oma käsitys riittämättömästä musikaalisuudesta. Muita esteitä vastaajien mukaan olivat puutteelliset välineet sekä vähäinen musiikillinen koulutus.</p>		
<p>Tutkimustulosten perusteella musiikin käyttöä voisi edistää erilaisilla lisäkoulutuksilla, musiikillisen yhteisöllisyyden tukemisella sekä toimintakulttuurin kehittämällä. Materiaalihan- kinnat sekä suunnittelun ja ajankäytön tukeminen edistäisivät tutkimuksen mukaan musiikin käyttöä litin kunnan päiväkodeissa.</p>		
Asiasanat		
<p>musiikki, varhaiskasvatus, musiikkipedagogiikka, musiikkikasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma, musiikkitoiminta, musiikin osa-alueet, musiikilliset työtavat, päiväkotitoiminta</p>		

Author (authors) Tea Salo & Suvi Suikkanen	Degree Bachelor of Social Services	Time December 2020
Thesis title Music as a working method at the daycare units in Iitti.		47 pages 12 pages of appendices
Commissioned by Iitti municipality		
Supervisor Tuomo Paakkonen		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to find out how frequently and widely music was used as a working method in the children`s day care units of Iitti. The aim was to find out which factors prevented the use of music and how you could enhance the use of musical working methods.</p> <p>The theoretical background was based on the basis of the Early Childhood Music Education Plan, nation-wide basis of the Early Childhood Education Plan, and the basis of the Early Childhood Education Plan of Iitti. The theoretical background was formed with the basic elements of music and the effects of musical education to the early childhood development. The aspect of musicality was examined through different elements of music. The theoretical background also included the musical working methods and the versatility of learning in general.</p> <p>This thesis was executed as a quantitative survey. The survey was carried out as a Webropol-survey which was transmitted to 31 participants via e-mail. Some features of qualitative survey were also used in data acquisitions. 14 persons responded. Some of the respondents work as kindergarten teachers and others as childminders. The purpose was to find out the readiness of the respondents to use music as a working method. The aim was also to find out which factors prevented the use of music and how widely music was used on a daily basis. The survey included questions with multiple choices, open questions and questions which contained both of these elements. The results were analyzed statistically.</p> <p>Based on the survey, the personnel of the day care units in Iitti felt that music was essential in their work. Music was primarily used in separate musical moments, music play-songs, and in various festive occasions. Singing was perceived particularly important. Based on the answers, music was not utilized on a regular basis as an everyday method. The major obstacle, according to the answers, was the participants` own perception of their lack of musicality. Other factors preventing the use of music were the lack of musical instruments and proper musical education. According to the survey, the use of musical methods could be improved by different musical courses, by supporting communal musicality and developing the working order based on the culture. The material purchases, supporting of planning and scheduling also help forwarding the use of music.</p>		
Keywords Music, the early childhood education, musical pedagogy, musical education, early childhood education plan, musical activities, musical sub-areas, daycare		

SISÄLLYS

LIITTEET	5
1 JOHDANTO	6
2 MUSIIKIN MONET MUODOT	7
2.1 Musikaalisuus	7
2.2 Musiikin elementit	8
2.3 Musiikillisen ilmaisun ja kokemisen monimuotoisuus	8
3 MUSIIKIN MERKITYS LAPSEN KEHITYKSELLE	9
3.1 Motorinen kehitys	10
3.2 Kielellinen kehitys	10
3.3 Kognitiivinen kehitys	11
3.4 Sosiaalinen kehitys	11
3.5 Emotionaalinen kehitys	12
4 MUSIIKKI TYÖTAPANA VARHAISKASVATUKSESSA	13
4.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018	13
4.2 Musiikki Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa	14
4.3 Musiikki litin kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa	16
4.4 Musiikillisen ilmaisun tavoitteet	16
4.5 Musiikilliset työtavat ja oppimisen monimuotoisuus	17
4.5.1 Musiikin kuuntelu ja kuunteleminen	17
4.5.2 Loruilu	19
4.5.3 Soittaminen	20
4.5.4 Laulaminen	21
4.5.5 Musiikkiliikunta	22
4.5.6 Improvisointi	22
4.5.7 Integrointi	23
5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEPIIRISTÄ	24
6 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTA JA TOTEUTUS	26

6.1	Työn tavoite ja tutkimuskysymykset.....	26
6.2	Tutkimusmenetelmät ja aineiston analysointi	27
6.3	Toimeksiantaja	28
6.4	Webropol-kysely	28
7	MUSIIKIN KÄYTTÖ IITIN KUNNAN PÄIVÄKODEISSA: TUTKIMUSTULOKSET	29
7.1	Varhaiskasvattajien taustatiedot	29
7.2	Musiikin käyttö	31
7.3	Esteet musiikin käytölle.....	36
7.4	Musiikin käytön edistäminen	38
8	MUSIIKIN KÄYTTÖ IITIN KUNNAN PÄIVÄKODEISSA: JOHTOPÄÄTÖKSET	39
8.1	Musiikki pedagogis-kasvatuksellisenä menetelmänä varhaiskasvatuksessa	39
8.2	Musiikin käytön esteet varhaiskasvatuksessa	40
8.3	Musiikin käytön edistäminen varhaiskasvatuksessa	41
9	POHDINTA	44
	LÄHTEET	48
	LIITTEET	

Liite 1. Sopimus opinnäytetyöstä

Liite 2. Tutkimuslupahakemus

Liite 3. Saatekirje

Liite 4: Webropol-kysely

1 JOHDANTO

Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi musiikin käytön edistämisen ja kehittämisen Iitin kunnan päiväkodeissa. Halusimme tutkia myös sitä, miten musiikkia käytetään. Aihe on meille läheinen, koska olemme toimineet musiikkileikkikoulunopettajina useita vuosia ja havaintojemme perusteella musiikkia käytetään edelleen verrattain vähän päiväkotien tai perhepäivähoitajien arjessa. Osataanko musiikin eri osa-alueita hyödyntää kasvatuksessa ja opetuksessa vai käytetäänkö musiikkia vain rikastuttamaan muuta toimintaa? Pyrimme myös selvittämään syitä siihen, jos musiikin käyttöön ei haluta panostaa ja haluamme löytää ratkaisumalleja, joiden avulla musiikin syvällisempi käyttö mahdollistuisi ilman paineita musiikin ammattilaisuudesta. Kokemuksemme mukaan musiikin käyttö uhkaa jäädä vain muiden toimintojen taustalle ilman selkeitä musiikkikasvatuksellisia tavoitteita tai muuten omaksi erilliseksi toiminnakseen. Tutkimuksessamme haluamme selvittää, pitääkö tämä olettaus paikkansa.

Musiikilla on oma paikkansa varhaiskasvatuksessa, kuten myös meidän jokaisen elämässä. Ahosen (2017, 195–196) mukaan valtakunnallisessa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa edellytetään, että lapsen oppimisympäristöissä tuetaan luovaa toimintaa sekä lapsen kulttuurillista omaksumiskykyä. Musiikki on oleellinen osa päiväkodin luovia toimintoja ja tutkimuksemme avulla haluamme antaa Iitin kunnan päiväkotien henkilökunnalle tietoa ja ymmärrystä musiikkipedagogiikasta ja sen laajoista käyttömahdollisuuksista.

Varhaiskasvatuksessa musiikillinen ilmaisu tarkoittaa sitä, että jokaisella lapsella tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet tutustua musiikin maailmaan monipuolisesti. Musiikin monimuotoisuus antaa pedagogiikalle laajat käyttömahdollisuudet, sillä musiikin perusominaisuuksiin tutustumisen lisäksi voidaan harjoitella myös esimerkiksi tunteiden ilmaisua, kielellisiä, matemaattisia, motorisia ja sosiaalisia taitoja. Musiikin kokeminen on ainutlaatuinen ja yksilöllinen tapahtuma, jota on vaikea yleisesti määritellä. Elämyksellinen ulottuvuus ei liity musiikilliseen lahjakkuuteen tai hyvään soittotaitoon, vaan se antaa koki-jalleen mahdollisuuden mielikuvituksen, kehollisuuden ja aistikkeuden kautta oppia ja ilmaista itseään. (Ahonen 2017, 199–200.)

2 MUSIIKIN MONET MUODOT

Musiikilliset kokemukset ovat yksilöllisiä. Joku voi tuntea surua tai jopa itkeä kuullessaan tietynlaista musiikkia. Musiikki voi aiheuttaa pelon tai ahdistuksen tunteita; toisaalta se voi antaa lohtua elämän vaikeina hetkinä. Musiikin eri lajeja on valtava määrä ja jokaiselle löytyy varmasti se oma lempimusiikki. Tämä yksilöllinen mielihyvän tuoja voi auttaa ihmistä uudistumaan ja eheyty-mään. Musiikki siis vaikuttaa meihin myös terveyttä edistävästi. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017b, 17–18.) Musiikki on monimuotoinen kokonaisuus, jota esiintyy jokaisessa kulttuurissa ympäri maailmaa. Musiikin merkitys ihmiselle on kiistatta voimakas, ja sen vaikutuksia on tutkittu paljon. Musiikilla on todettu olevan positiivisia kasvua ja kehitystä tukevia vaikutuksia, mutta myös muita hyvää elämää tukevia piirteitä. Musiikkia aistitaan monin eri tavoin ja sen monimuotoisuus on hämmästyttävää. (Piispanen 2019, 6.)

2.1 Musikaalisuus

Musiikki ja musikaalisuus ovat läsnä kaikkialla. Jokaisessa kulttuurissa esiin-tyy musikaalisuutta. Musikaalisuus luo pohjan musiikin tuottamiselle. Musikaalisuus ei ole mikään supervoima, vaan se on ominaisuus, jota pystyy myös harjoittelemaan ja siinä voi kehittyä. Musiikilliset taidot eivät ole synnynnäisiä taitoja, vaan ne kehittyvät perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksessa. Harjoitteleamalla voi kehittää omaa musikaalisuuttaan tai oman musikaalisuuden voi ikään kuin sammuttaa, kun musiikkia ei käytä. (Nurmi 2019, 7.) Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovatkin näin mukana lasten musikaalisuuden kehittämisessä. Päiväkodin arkeen on rakennettavissa musiikillinen kulttuuri, joka samalla edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä.

Ihmisen musikaalisuus koostuu useista eri osa-alueista. Sävelkorkeuden tunnistaminen, rytmin hahmottaminen ja esimerkiksi musikaalinen luovuus ovat kaikki musikaalisuuden eri piirteitä. Potentiaalinen musiikillinen lahjakkuus on olemassa synnynnäisenä, mutta tarvitaan myös ympäristöä, joka mahdollistaa musiikin harjoittamisen ja joka suhtautuu suotuisasti henkilön musiikin oppimiseen. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017b, 14.) Mikko Nurmi (2019, 27) määrittelee musikaalisuudeksi sellaiset musiikilliset ominaisuudet ja kyvyt, joiden hallitseminen ei vaadi harjoittelua. Soittaminen vaatii aina harjoittelua ja

asiaan paneutumista. Pelkästään jonkin soittimen hallinta ei siis ole musikaalisuutta. Musiikin voidaan ajatella olevan olemassa tiettyjen musiikillisten ominaisuuksien ansiosta. Musikaalisuus luo musiikkia sekä korville kuultavaksi että ihmisen tuottamaksi. Musikaalisuus on myös lahjakkuutta. Musikaalisesti lahjakas henkilö kokee musiikin eri tavoin kuin henkilö, joka ei ole musikaalinen. Jokainen voi kuitenkin oppia musiikkia omien resurssiensa mukaisesti. (Nurmi 2019, 42–43.)

2.2 Musiikin elementit

Jokaisella musiikillisella tapahtumalla on oma muotonsa. Muoto, jolla on alku ja loppu sekä tietynpituisen kesto ja sisältö. Muodosta voidaan käyttää nimitystä *kokonaisrakenne*. Tämä musiikillinen tapahtuma tai kokonaisrakenne sisältää erilaisia musiikillisiä elementtejä. Näitä ovat rytmi, tempo, dynamiikka, äänenkorkeus ja sen vaihtelut, äänen kesto, sointiväri sekä harmonia. Yksinkertaisimmillaan musiikki on äänen ja tauon vaihtelua. (Lindeberg-Piiroinen 2017, 34.)

Rytmi ja **tempo** tarkoittavat musiikin perussykettä. Tempo on musiikin esitysnopeus, jonka sisällä on rytmien vaihteluita. Esimerkiksi sanarytmien voidaan ajatella olevan jo musiikkia. Jo pelkkä rytmi voi siis olla musiikkia. Usein rytmien lisäksi musiikissa on **melodia**. Melodia on äänenkorkeuden vaihtelua eli sävelten muodostama kulku. Melodia voi liikkua ylöspäin, se voi laskea tai pysyä paikallaan. Sävelet voivat olla kestoiltaan eri pituisia, jolloin sävelten muodostama polku luo musiikkikappaleelle rytmien. Sävelillä sen sijaan on jokaisella oma **sointivärinsä**. Sointiväriä voidaan sanallisesti kuvailla esimerkiksi tummaksi tai kirkkaaksi. Jokaisella soittimella on myös oma sointivärinsä. Sävelet, jotka soivat samanaikaisesti muodostavat **harmonian**. Harmonia muodostuu eri sävelten sointiväreistä ja korkeuksista sekä niiden suhteesta toisiinsa. (Lindeberg-Piiroinen 2017, 35; Luokkala & Grahn 2018, 23.)

2.3 Musiikillisen ilmaisun ja kokemuksen monimuotoisuus

Musiikki on sidoksissa kulttuuriin ja musiikilliset kokemukset ja ilmaisu heijastelevat kulttuuria, jossa yksilö on läsnä. Musiikki on myös sosiaalinen ilmiö.

Susanna Kentalan tutkimuksessa (2019) valotetaan musiikin yksilöllistä kokemista. Kentalan mukaan musiikki on yhteistoimintaa ja siinä jaetaan musiikillisia ajatuksia, myös sanattomasti ja kulttuuriperinnön mukaisesti. Vallalla olevaan kulttuuriin, kuten myös vanhoihin perinteisiin on syytä suhtautua kunnioittavasti säilyttäen kuitenkin kriittisyys sekä uteliaisuus. Kasvattajan tehtävänä ei ole yksioikoisesti tuoda lapselle vain omaa lempimusiikkiaan vaan tarjota mahdollisuus mahdollisimman monipuoliseen musiikin kokemiseen. (Kentala 2019, 22.) Koska nämä kokemukset ovat yksilöllisiä, olisi tärkeää, että jokainen löytää oman tapansa välittää lapsille musiikillista hyvää. Jo yksi huono musiikillinen kokemus (häpeän tunne tai epäonnistuminen) saattaa riittää tukahduttamaan musiikillisen ilmaisuvoiman. (Leppänen 2010, 187.)

Jotta aikuinen voisi luoda kannustavan musiikillisen ilmapiirin, on hänen oltava itse sinut oman musiikillisen minänsä kanssa; ennakkoluulottomuus ja rohkeus tulevat tämän musiikillisen oivalluksen mukana. Lasten musiikillinen kulttuuri tulisi olla myös lapsilähtöistä. Aikuisten ohjaamissa musiikkituokioissa ei ole itsessään mitään väärää, mutta lapselle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa musiikkihetken sisältöön ja tehdä myös jotain omaa tai spontaania. Musiikillinen kokemus on siis aina yksilöllinen ja ainutlaatuinen. Musiikki muuttuu jatkuvasti kulttuurin mukana. Kasvattajan tulisi muistaa musiikin voima arvojen ja eettisyydenkin kannalta. (Leppänen 2010, 187.)

Taiteellinen ilmaisu kuuluu ihmisyyteen jokaisessa kulttuurissa. Musiikki on ihmiselle luonnollinen ilmaisu, mielihyvän ja onnellisuuden lähde. Jokaisessa on tarve ja kyky ilmaista itseään musiikillisesti. Tietämättäänkin ihminen tekee esteettisiä valintoja tulkitessaan musiikkia ja tehdessään päätöksiä siitä, millaisen tunnelman haluaa musiikilla välittää. Tällaisia tulkinnan prosesseja ovat esimerkiksi sävellys- ja sanoitustyöpajat, musiikin harjoitteluprosessit sekä esiintymiset. Lapsen onnistuessa ja saadessa aplodit itsetunto rakentuu positiiviseen suuntaan. (Ruokonen 2016b, 135.)

3 MUSIIKIN MERKITYS LAPSEN KEHITYKSELLE

Lapsen ikä ja kehitystaso eivät välttämättä aina ole samassa linjassa, vaan jokainen kehittyy omaan yksilölliseen tahtiinsa. Lapsen yleisten kehitysvaihei-

den tuntemus on kuitenkin varhaiskasvattajan työn perusta. Lapsi oppii ja kehittyy omalla lähikehityksen vyöhykkeellään, kun hän saa riittävästi ja virikkeitä toiminta- ja oppimisympäristöstään. Samalla tavoin kuin lapsen kehitys on monimuotoista ja vaihtelevaa, myös musiikki vaikuttaa samanaikaisesti useaan eri alueeseen lapsen kehitysvaiheissa. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017a, 64.)

Useat viime vuosina tehdyt tutkimukset osoittavat, että musiikilla on suuri merkitys lapsen laaja-alaiseen oppimiseen. Musiikin avulla voidaan ehkäistä oppimisvaikeuksia, ja se tehostaa aivotoimintaa. Musiikkitoiminta edistää lapsen tarkkaavaisuutta ja keskittymis- sekä kuullun erottamiskykyä. Musiikki liittyy lapsen elämään jo kohdussa ollen merkittävä osa kehitystä jo ennen lapsen syntymää. (Ruokonen 2016a, 54–55.) Tässä luvussa käsitellään sellaisia kehityksen osa-alueita, joihin musiikin kokemisella voi olla suurikin vaikutus.

3.1 Motorinen kehitys

Lapsen liikkeiden hallinta ja kehontuntemus kehittyvät soittamisen ja musiikki-liikunnan avulla. Nämä musiikilliset toimintatavat auttavat lasta jäsentämään kehonsa toimintoja sekä hänen koordinaatiokykynsä kehittyä. Erilaiset musiikilliset toimintamuodot mahdollistavat sekä hieno- että karkeamotoriset harjoitukset. Koska lapset ilmentävät musiikkia koko kehollaan, yhdistyy liike musiikkiin luontaisesti. Toimintamuodot, johon liitetään rytmitaju, kehittävät myös lasten psykomotorisia taitoja. Oman kehon hahmottaminen ja liikunnallisten taitojen kehittyminen tehostuvat musiikillisten toimintatapojen avulla. (Ruokonen 2016a, 52.)

3.2 Kielellinen kehitys

Lapsen kielellinen kehitys kulkee käsi kädessä musiikin kanssa. Lapsen oppiessa kuuntelemaan musiikkia tietoisesti, hän oppii samalla tunnistamaan ääniteitä ja erilaista musiikkia. Kielen kehityksen kannalta musiikki on tärkeä väline. Kun lapsi osaa jo kielen perusasiat, musiikki voi auttaa rikastuttamaan kielen käyttöä (Ruokonen 2011, 63.) Laulu- ja musiikkileikkien kautta harjoitetaan myös kuuloaistia. Kuuntelu, hyräily ja laulaminen kehittävät lapsen äidinkielen äänneiden havaitsemista, sillä laulettaessa puhutun kielen piirteet ovat

helpommin ymmärrettävässä muodossa. On todettu, että varhaisiässä harjoitettu musiikkitoiminta auttaa erityisesti niitä lapsia, joilla on ongelmia äidinkielen taidoissa. Lukemisen oppiminen voi helpottua sekä nopeutua, kun lapsi altistetaan musiikin oppimiselle jo alle kouluikäisenä. Aivotutkija Minna Huotilainen (2013, 103) toteaa, että musiikin harrastamisen ja lukutaidon sekä kielellisten taitojen välillä on kiistaton yhteys.

Linnavallin ym. tutkimuksen (2018, 1) mukaan jo viikoittaiset, lyhyehköt (45–60 minuuttia) musiikilliset tuokiot kehittävät lapsen sanavarastoa sekä kielen ääntämistä. Samoin tutkimuksessa todettiin, että leikilliset musiikkituokiot, joihin lapsi osallistuu säännöllisesti usean vuoden ajan ennen kouluikää vahvistavat merkittävästi lapsen kielellisiä taitoja.

3.3 Kognitiivinen kehitys

Huotilaisen (2013, 107) mukaan musiikillinen ja matemaattinen älykkyys liittyvät toisiinsa. Voidaankin todeta, että musiikillinen tekeminen kehittää matemaattisia taitoja. Länsimainen musiikki koostuu peräkkäisistä, kaavamaisista aiheista, jotka toistuvat ja vuorottelevat. Tämä samankaltainen kaava on havaittavissa myös matematiikassa. Tutkimuksissa on havaittu, että esimerkiksi murtolukujen laskutaito on helpompaa musiikkia harrastaneilla. Tutkijoiden mukaan kognitiivisten taitojen kehittyminen musiikin avulla on seurausta musiikin abstraktista luonteesta. Lisäksi on todettu, että musiikki kehittää tarkkaavaisuutta sekä toiminnanohjauksen taitoja. Nämä taas ovat suoraan yhteydessä lapsen kognitiiviseen kehitykseen. Musiikki edistää ongelmaratkaisutaitojen kehittymistä, kokonaisuuksien ja yksityiskohtien erittelytaitoja sekä esimerkiksi kokonaisuuksien ja päämäärien hallintaa toiminnanohjauksen näkökulmasta. Huotilaisen (2013, 107) mukaan lapset, jotka saaneet säännöllisesti musiikkikasvatusta ovat etulyöntiasemassa kognitiivisten taitojen oppimisessa.

3.4 Sosiaalinen kehitys

Kun lapsi musisoi yhdessä muiden kanssa, hän saa myönteisiä sosiaalisia kokemuksia. Lisäksi yhdessä soittaminen tai muu musisointi vahvistaa lapsen positiivista minäkuvaa. Samalla lapsen vuorovaikutustaidot sekä sosiaaliset taidot kehittyvät. Lapsi oppii odottamaan vuoroaan, ottamaan muut lapset

huomioon, kuuntelemaan ohjeita, saamaan huomiota sekä antamaan sitä muille. Sosiaalisten taitojen kehittyminen on ilmeistä; lapsiryhmä toimii yhdessä ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Sanaksenaho 2019, 23–24.)

Lapsen maailmassa leikillä ja mielikuvituksella on suuri rooli. Varhaisiän musiikkikasvatus on musiikkileikkiä, jossa musiikilla on myös sosiaalinen rooli. Musiikki on lapselle vuorovaikutusväline, jonka avulla käsitellään myös mahdollisia haasteita sekä eettisiä ja moraalisia kysymyksiä ja vastauksia. Kun musiikki yhdistetään kanssakäymiseen, voivat sekä lapsi yksilönä että koko lapsiryhmä aikuisen tuella saavuttaa jotain sellaista, johon ei ilman musiikin myötävaikutusta päästäisi. Musiikki auttaa lasta kohtaamaan itsensä sekä kanssaihmiset. Musiikin tuottama onnistumisen ilo ja osallisuus korostuvat, kun yhteinen musiikillinen prosessi tietoineen, taitoineen ja tunteineen yhdistyvät saumattomaksi kokonaisuudeksi. (Luukkala & Grahn 2018, 12–13.) Edellä mainittuun ideaalilanteeseen ei voida päästä, jollei aikuinen ole valmis heittäytymään lapsen maailmaan: sinne, jonne taitava kasvattaja haluaa päästä ymmärtääkseen lasta, hänen tarkoitusperiään, viestejään, toimintaansa ja tunteitaan. Musiikillinen vuorovaikutus on parhaimmillaan yhteinen kokemus, jossa sekä kasvattaja että lapsi tai lapsiryhmä pääsevät yhteiseen mielikuvitusmaailmaan, jossa ei ole rooleja tai auktoriteetteja.

3.5 Emotionaalinen kehitys

Vuorovaikutustilannetta edeltävät monet erilaiset tunteet kuten pelko, tyytyväisyys, malttamattomuus, häpeä, ilo tai esimerkiksi turhautuneisuus. Myös musiikillista kanssakäymistä edeltävät monet tunteet. Musiikin avulla voidaan vahvistaa lapsen positiivisia tunnekokemuksia ja auttaa käsittelemään sekä hyväksymään erilaisia tunnetiloja. Aikuisen ja lapsen vuorovaikutuksellinen musiikkihetki tuottaa lapselle positiivisia kokemuksia, jotka auttavat lapsen minäkuvaa kehittymään suotuisaan suuntaan. (Ruukonen 2001, Sanaksenahon 2019, 22 mukaan.) Lapsen musiikillinen minäkuva ja lapsen motivaatio musiikkia kohtaan kehittyy kannustavassa ja musiikillisesti virikkeellisessä ympäristössä. (Sanaksenaho 2019, 23.)

Lapsi havaitsee ja havainnoi ympäristöään voimakkaasti myös tunteillaan. Lapsen havainnot perustuvat tunteisiin paljon enemmän kuin aikuisen vastaavat havainnot. Tärkeintä lapsen kokonaiskehityksen kannalta on siis ympäristö, jossa lapsi tuntee olevansa hyväksytty, rakastettu sekä turvassa. Vastuu tästä on aikuisella. Musiikin ollessa vahva tunnevaikuttaja, aikuisella on suuri vastuu siitä, minkälaisia musiikillisia elämyksiä lapselle tarjotaan. Musiikki tarjoaa oivan keinon lapsen tunne-elämän kehittämiseksi sekä ryhmätilanteissa toisten lasten kanssa että aikuisen kanssa vuorovaikutuksessa. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017a, 64.)

Musiikkiin liittyy paljon kuvailua ja kuvittelua. Musiikin avulla ja musiikillisella kuvitteluleikillä voidaan saavuttaa onnistumisia ja mielihyvää. Kun lapsi ryhtyy tekemään taidetta mielikuvituksen avulla, hänen on mahdollista *kompensoida puutteitaan* ja saada hänelle merkityksellisiä mielihyvän tunteita. Musiikki herättää voimakkaita mielikuvia, joka antaa mahdollisuuden eläytyä osaksi fantasiaa esimerkiksi erilaisten hahmojen avulla. (Ruokonen 2016b, 135–136.) Lapsi voi esimerkiksi kuvitella olevansa kala, kun leikkiin liitetään sopiva musiikki ja tunnelma. Musiikki helpottaa ja rohkaisee vapaaseen kuvitteluun (Ruokonen 2016b, 136).

4 MUSIIKKI TYÖTAPANA VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 42–43) määritellään, että taidekasvatuksen pitää tukea lapsen ilmaisua ja oppimista; sille tulee antaa tilaa sekä aikaa. *Taidekasvatus sisältää sekä spontaania että suunniteltua toimintaa.* Tämä lause sisältää sekä pedagogisen että kasvatuksellisen näkökulman; taidekasvatus on kokeilevaa, tutkivaa ja se pitäisi pystyä integroimaan päiväkodin arkiseen toimintaan. Lapsilla on luontainen kyky käyttää ilmaisun eri muotoja omassa toiminnassaan. Lapsen kokonaisvaltaista oppimista voidaan tukea käyttämällä musiikkia tai muita taidelähtöisiä menetelmiä; samalla lasta motivoidaan ajattelemaan ja hahmottamaan maailmaa taiteen avulla.

4.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018

Opetushallitus on antanut määräyksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2018), joka on laadittu varhaiskasvatustalain (13.7.2018/540) perusteella.

Suunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen sisältäen valtakunnallisen, paikallisen sekä jokaisen lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Ryhmävasu on Liisa Ahosen (2017, 14) mukaan liitetty käytännön varhaiskasvatustyössä neljänneksi tasoksi. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on velvoittava ja määrittää kaikkea varhaiskasvatustoimintaa; vasun eri tasoja tulisi tarkastella sen valossa. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja sitä määrittää perusopetuslaki (21.8.1998/628).

Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen pedagogisesti painottunut kokonaisuus, jonka päätavoitteena on oppiva ja hyvinvoiva lapsi. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukee ja ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Tavoitteena on luoda laadukas ja yhdenvertainen varhaiskasvatuspalvelu koko maahan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7–8.)

Varhaiskasvatuspedagogiikan tulee olla kokonaisvaltaista, jotta lasten oppiminen, hyvinvointi ja laaja-alainen osaaminen toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla lasten ja aikuisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteistoiminnassa. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan tavoitteita ja sisältöjä kuvaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 40) määritellyt oppimisen alueet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ei ole määritelty, miten näitä oppimisalueita yhdistellään arjessa. Oppimisen alueiden tulee kuitenkin olla toteutettavissa monipuolisesti sekä jatkuvassa vuorovaikutuksessa laaja-alaisen oppimisen tavoitteiden kanssa. Oppimisen alueet sekä laaja-alaiset oppimisen tavoitteet tulisi käsittää kokonaisuutena, joka nojaa yksilön elinikäiseen kasvuun ja kehitykseen. Kun lapsi on osallisena ja aktiivisena toimijana omassa oppimisessaan, voidaan laaja-alainen osaaminen konkretisoida lapsen omaa ajattelua ja toimintaa ohjaavaksi kokonaisuudeksi. (Ahonen 2017, 44–47.)

4.2 Musiikki Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

Varhaiskasvatus tukee musiikillista kehitystä tutustuttaen lapset myös eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lapset ilmaisevat itseään kokonaisvaltaisesti ja osaavat yhdistää eri ilmaisumuotoja luovasti toisiinsa. Varhaiskasvatuksen

tärkeänä tehtävänä on tukea näitä taitoja ja niiden kehittymistä. Samalla lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja hän oppii ymmärtämään maailmaa sekä jäsentelemään sitä. Eettinen ajattelu kehittyy, kun lapsi kuvittelee ja luo omia mielikuviaan maailmasta. Näiden monipuolisten taitojen tukeminen liittyy vahvasti varhaiskasvatuksen tehtäviin. Kun lasten monilukutaito sekä taiteen ja ilmaisun eri muodot saavat tukea varhaiskasvatuksesta, myös oppiminen ja ajattelu kehittyy. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42–43.)

Ilmaisun monet muodot auttavat lapsia ymmärtämään itsensä arvokkaana yksilönä, joka voi ilmaista itseään monin tavoin kuten esimerkiksi kehollisesti, sanallisesti tai kuvallisesti. On siis selvää, että monipuolinen taiteen ja kulttuurin kokeminen edistää lapsen monilukutaitoa ja elinikäistä oppimista. Tutustuminen erilaisiin viestintätapoihin ja ympäristön tutkiminen edistävät lapsen ajattelutaitoa ja tunteiden ilmaisukykyä. Musiikki on osana ilmaisun eri muotoja. Musiikki on monimuotoista ja helposti yhdisteltävissä moniin eri arkisiin toimintoihin sekä muihin taiteenlajeihin. Tämä tarkoittaa, että musiikki elää varhaiskasvatuksen arjessa luonnollisena osana jatkuvasti, eikä sen olemassaoloa tule rajoittaa ainoastaan erillisiin musiikkituokioihin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) painotetaan musiikin elämyksellisyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että musiikillinen elämys voi olla kenen tahansa saavutettavissa, riippumatta synnynnäisestä musiikillisesta lahjakkuudesta tai suuntautumisesta.

Lapsille tulee antaa erilaisia musiikillisiä kokemuksia sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan musiikkiin. Lasten tulisi saada havainnoida omaa ääniympäristöään elämyksellisen kuuntelemisen keinoin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa edellytetään, että lapset tutustuvat äänen sointiväriin, keston, tasoon ja voimaan. Näihin voidaan tutustua muun muassa soittamalla tai muuten tuottamalla musiikkia itse sekä esimerkiksi liikkumalla musiikin tahdissa. Lasten olisi tärkeä saada myös ilmaista omia tunteitaan ja ajatuksiaan musiikin kautta. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on tarjota välineitä perussykkeen ja sanarytmien kokemiseen. Tärkeintä on, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden tutustua musiikin maailmaan omalla tavallaan: ihmetellen, kokeillen ja tutkien. (Ahonen 2017, 199–201.)

4.3 Musiikki litin kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa

litin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma (2019, 22) edellyttää, että lapsille tuotetaan musiikillisia kokemuksia sekä vahvistetaan heidän luontaista kiinnostustaan musiikkia kohtaan. Keinoina mainitaan elämyksellinen kuunteleminen sekä ääniympäristön havainnointi. Lasten kanssa lauletaan, soitetaan, liikutaan ja loruillaan musiikin mukaan. Lapsia rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön sekä ilmaisemaan tunteitaan ja ajatuksiaan siitä, mitä musiikki heissä herättää. litin kunnan varhaiskasvatuksessa harjoitellaan pienimuotoisia musiikkiesityksiä, ja lapset saavat kokemuksia esiintymistilanteista. Musiikki mainitaan myös sosiaalisten taitojen sekä tunnetaitojen harjoittelun välineenä.

Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen osa-alueella (litin kunta 2019, 23) musiikki on mukana tärkeänä elementtinä. Musiikkiliikunta mainitaan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2019, 28–29) kehontuntemusta ja motorisia perustaitoja kehittävän toiminnan osa-alueena. Musiikkia käytetään kuvallisen ilmaisun kanssa liikunnassa ja harjoituksissa, joissa vahvistetaan kehon hahmotusta. litin päiväkodeissa musiikki kuuluu olennaisena osana myös rauhoittumiseen päivälevon yhteydessä.

4.4 Musiikillisen ilmaisun tavoitteet

Musiikillisen ilmaisun perustavoite on musiikillisten kokemusten tarjoaminen sekä lapsen kiinnostuksen ja musiikkisuhteen vahvistaminen. Elämyksellinen kuunteleminen sekä tutustuttaminen ääniympäristöön ohjatusti antavat pohjan muulle musiikilliselle kehitykselle. Ilo ja elämyksellisyys ovat musiikkikasvatuksen peruspilareita, joiden päälle rakennetaan tavoitteellista musiikkitoimintaa, joka toteutuu leikinomaisesti ja kokonaisvaltaisesti samalla tutkien, oivaltaen ja eläytyen. Onnistunut musiikkikasvatus on parhaimmillaan varhaiskasvattajan ja lapsien yhteistä eläytymistä musiikilliseen hetkeen, jolloin tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu ikään kuin huomaamatta. (Piispanen 2019, 10–11, 13.)

Musiikkikasvatuksessa lapsi on aktiivinen toimija, joka saa ryhmänsä jäsenenä kokea ja toteuttaa musiikkia eri työtavoin (Piispanen 2019, 13). Musiikkia opitaan olemalla vuorovaikutuksessa musiikin kanssa. Musisointi on kaikkea

musiikkiin liittyvää toimintaa, esimerkiksi soittoa, laulua, kuuntelua, loruilua tai musiikkiliikuntaa. Näitä kutsutaan myös musiikillisiksi työtavoiksi. Oppimisprosessi nojautuu sekä lapsen ikään että aiempiin oppimiskokemuksiin. Musiikillinen kehitysvaihe, lapsen yleinen kehitystaso sekä ehkä tärkeimpänä lapsen oma kiinnostus musiikin sisältöalueisiin antavat kehyksen musiikkituokioiden järjestämiseen. (Ruokonen 2016a, 47.)

Musiikillisten työtapojen avulla perussyke, sanarytmit, musiikin peruselementit ja kehosoitto tulevat tutuiksi. Kun lapselle tarjotaan tapoja käyttää mielikuvitustaan ja ilmaista itseään musiikillisesti, hän voi oppia ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan myös sanallisesti, kuvallisesti tai kehonsa avulla. Lapsen edellytykset oppimiseen, sosiaaliset taidot, ajattelu, myönteisen minäkuvan kehittyminen sekä ympäröivän maailman ymmärtäminen kehittyvät taiteellisen kokemisen myötä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42.) Kun lapset osallistuvat aktiivisesti musiikilliseen toimintaan eri työtapojen avulla, musiikki voi toimia eheyttävänä ja innostavana elementtinä muidenkin asioiden oppimiseen. Oppimisen avaintekijöitä ovat toiminnallisuus, luovuus, mielikuvitus sekä osallisuus. Näiden osatekijöiden avulla varhaiskasvattaja voi luoda kiireettömän sekä myönteisen kasvatus- ja opetusilmapiirin. (Ruokonen 2016a, 140–141.)

4.5 Musiikilliset työtavat ja oppimisen monimuotoisuus

Musiikkihetken tai musiikillisen toiminnan voi rakentaa käyttäen eri toimintatapoja vuorotellen. On hyvä huomioida, että se mikä aikuisesta saattaa välillä tuntua tylsältä ja asioiden toistamiselta, on lapselle tuttua ja turvallista. Toimintatavat ovat kuitenkin niin monipuolisia ja kaikille aisteille virikkeitä antavia, että niiden avulla on helppo toimia. (Paasolainen 2016, 28.; Piispanen 2019, 20.) Tässä luvussa käymme tarkemmin läpi nämä musiikilliset toimintatavat.

4.5.1 Musiikin kuuntelu ja kuunteleminen

On hyvä erottaa sanat kuuleminen ja kuuntelu toisistaan. Kuuleminen on passiivista toimintaa, jossa korvan äänielimet vastaanottavat ääntä. Kuuntelu sen sijaan edellyttää aktiivisuutta, jolloin siihen keskittyttävä, havainnoitava ja tehtävä valintoja. Lasten kuuntelutaitojen kehittäminen on erityisen tärkeää tämän

päivän virikkeitä täynnä olevassa maailmassa. Kuuntelemisen avulla lapsi oppii puhumaan ja ajattelemaan. (Piispanen 2019, 131.) Kuuntelemiselle on annettava aikaa. Aikuisen tulee huomioida myös lapsen kuunteleminen, jolloin lapsi oppii vastavuoroisuuteen. Kuuntelu mielletään usein passiiviseksi toiminnaksi, jolloin se vain tukee muuta toimintaa. Musiikki soi taustalla ja siihen ei erityisesti kiinnitetä huomiota. Varhaiskasvatuksen musiikkikasvatuksessa kuuntelu tulisi käsittää kuitenkin aktiivisena toimintana eli aktiivisena kuunteluna. (Lindeberg-Piiroinen & Alho 2017, 180.)

Aktiivisen kuuntelun eri muotoja ovat luova kuuntelu, keskittynyt kuuntelu sekä sisäinen kuuntelu. Luova kuuntelu tarkoittaa tunteiden ja mielikuvien ilmaisua kuunnellun musiikin kautta esimerkiksi liikkuen, tanssien, maalaten tai vaikkapa sanallisesti kertoen. Keskittynyt kuuntelu alkaa ohjeiden määrittelemisellä. Kuunteluhetkestä tehdään keskittymistä palveleva, ja se mitoitetaan lapsiryhmälle sopivaksi. Keskittyneessä kuuntelussa keskitytään annettuun tehtävään ja etsitään erilaisia teemoja tai asioita kuullusta musiikista. Esimerkiksi voidaan tunnistaa eri soittimia tai tunnistaa musiikin eri sävyjä (surullinen, iloinen). Sisäinen kuuntelu tarkoittaa kuullun musiikin muistelemista ja siihen eläytymistä ilman, että sitä kuullaan juuri sillä hetkellä. Voidaan esimerkiksi käydä mielessä tiettyä musiikkikappaletta läpi. (Lindeberg-Piiroinen & Alho 2017, 184–186.)

Päiväkodin arki antaa loistavat mahdollisuudet opettaa lapselle kuuntelemista. Melkein mikä tahansa arkinen toiminta, johon sisältyy ääntä, on potentiaalinen kuuntelemisen kohde. Kuunneltavan asian erottaminen hälyäänistä ja muusta ympärillä olevasta äänimaailmasta vaatii keskittymistä. Mikä olisikaan parempi ääniympäristö opettaa kuuntelemaan hiljaisuutta kuin päiväkotit? Musiikkia kuunneltaessa on hyvä ottaa huomioon mihin hetkeen tai tarkoitukseen kyseinen musiikki liitetään. Musiikillinen tarjonta on lähes rajaton, joten on syytä tarjota lapselle mahdollisimman paljon erilaista musiikkia kuunneltavaksi. Näistä lapsi voi löytää omat suosikkinsa ja ammentaa niistä omaa musiikillista kokemista. Kuunteluhetkissä varhaiskasvattajalla on ratkaiseva rooli; aktiivinen kuuntelu vaatii sekä lapselta että aikuiselta sopivan vireystilan. Varhaiskasvattaja voi luoda tällaisen tilan lapsiryhmälle. Parhaimmillaan kuunteluhetkestä jää lapselle positiivinen mielikuva, jolloin hän odottaa innolla jo seuraavaa ker-

taa. Vaikka musiikillista tarjontaa on saatavilla digitaalisesti ja verkon välityksellä ääretön määrä, ja se on helposti otettavissa käyttöön, olisi lapselle myös hyvä tarjota mahdollisuus elävän musiikin kuunteluun. Musiikin kuunteleminen kehittää lapsen kykyä olla tarkkaavainen ja ottaa muut huomioon myös muissa keskittymistä vaativissa tilanteissa. (Piispanen 2019, 131–132.)

4.5.2 Loruilu

Ensimmäiset rytmittelynsä lapsi saa aikaan jo vauvaiässä lyödessään leluillaan tai esimerkiksi käsillään lattiaan tai pöytään. Lyönnit ovat tuolloin vielä spontaaneja ja hyvin primitiivisiä. Kuitenkin lapsi nauttii näiden aikaansaamisesta. Ensimmäiset perusrytmit lapsi muodostaa spontaanien laulujen kautta, ja pikkuhiljaa niiden rytmi alkaa säilyä yhä tasaisempaan. Nämä ensimmäiset rytmin tuottamiset luovat perustan loruttelulle. (Ahonen 2004, 91.)

Loruilu ja runoilu edistävät lapsen kielen ja mielikuvituksen kehitystä. Suomessa on vahva lorutteluperinne. Hokemat ja erilaiset lorut pohjautuvat kansanrunouteen. Kalevala ja Kanteletar edustavat tätä suomalaista runo- ja loruperinnettä tunnetuimmillaan. Lorujen avulla pieninkin lapsi voi kokeilla ja tutustua kieleen sekä puheen sointiin ja rytmiin. (Piispanen 2019, 113.) Oman kokemuksemme perusteella puhumatonkin lapsi voi oppia taputtamaan sanarytmin. Isompien lasten kanssa loruja taputellaan ja taputetaan, jolloin lapsi voi oppia vaikeitakin rytmejä saaden samalla varhaista valmennusta lukemaan oppimiseen. Sanojen rytmittely ääneen sekä niiden samanaikainen taputtaminen perustuvat tavutukseen, joten on selvää, että tämä auttaa lasta lukemaan ja kirjoittamaan. Loruttelu voi antaa intoa myös omien runojen keksimiseen. (Piispanen 2019, 113.)

Varhaiskasvatuksessa sanarytmittely ja loruttelu voidaan helposti aloittaa vaikkapa lapsen oman nimen rytmittämisellä. Päivän aikana voidaan rytmillä pukemisen tai esimerkiksi ruokailun yhteydessä. Erilaiset siirtymätilanteet tarjoavat loistavan mahdollisuuden käyttää loruttelua. Kokemuksemme mukaan loruttelu on yksi tärkeimmistä musiikkikasvatuksen elementeistä ja sitä myös käytetään paljon. Loruilun ja omien runojen keksiminen voi toimia innostajana kokonaisten tarinoiden ja kokonaisuuksien ideoinnille (Piispanen 2019, 114).

4.5.3 Soittaminen

Soittaminen on aluksi kokeilua ja imitaatiota; siihen tutustutaan vähitellen ja lapsen kehitystaso huomioon ottaen. Aluksi käytetään omaa kehoa ja sen eri osia soittimina. Esimerkiksi taputus, tömistys tai vaikkapa käsien hierominen yhteen imitoi soitinten soittamista. Kehonsoittimet ovat oikeiden soittimien rinnalla jatkuvasti käytössä, ja niiden tulisi olla luonnollinen osa musisointia. Lapsi on luontaisesti utelias, ja uudet soittimet kiinnostavat useimpia. Seppäsen ym. (2017, 213) mukaan *kokeilu, kuuntelu ja ääniin reagoiminen liikkein on soittamisen tärkeä lähtökohta*. Luontainen kokeilunhalu ja uteliaisuus näkyvät intona kokeilla uutta soitinta ja näin intona tutustua siitä kuuluvaan ääneen. Aikuisen tehtävänä on esitellä lapselle soittimen toimintaperiaatteet ja luoda lasten kanssa yhdessä säännöt soittohetkelle. (Piispanen 2019, 118.)

Soittamisen harjoittelu alkaa perussykkeen harjoittamisesta. Tästä voidaan edetä sanarytmien soittamiseen ja monimutkaisempien rytmien hallintaan. Kehonsoittimien ja rytmisoittimien lisäksi on olemassa melodiasoittimia. Niillä voidaan rytmin lisäksi soittaa melodioita ja eri sävelkorkeuksia. Eri soittimien yhdistäminen rikastuttaa soittohetkiä ja luo lapselle erilaisia äänimaailmoja. (Piispanen 2019, 119.) Soittaminen on parhaimmillaan yhteisöllinen kokemus, jossa ohjaajan keskeisin tehtävä on turvallisen, myönteisen ja kannustavan ilmapiirin luominen. Soittamisen tärkein tavoite on yhdessä kokeminen ja vuorovaikutus musisoiden eli kaikkia meitä ympäröivällä musiikin kielellä. (Seppänen ym. 2017, 224–225.)

Soittamisen tavoitteellisuus voidaan jakaa Seppäsen ym. (2017, 224–225) mukaan neljään eri osa-alueeseen: musiikillisiin, sosiaalisiin, motoriisiin ja tiedollisiin tavoitteisiin. Musiikilliset tavoitteet liittyvät musiikin eri elementteihin, musiikillisen muistin sekä musiikkitiedollisten valmiuksien kehittämiseen. Sosiaaliset tavoitteet perustuvat ryhmässä toimimiseen ja kaveritaitojen harjaanuttamiseen. Soittaminen kehittää hieno- ja karkeamotoriikka sekä koordinaatiokykyä. Kognitiivinen tietotaito kehittyy esimerkiksi soitinten nimien opettelun myötä. On kuitenkin tärkeä muistaa säilyttää soittamisen ilo, toiminnallisuus ja lapsilähtöisyys. Nämä mainitut tavoitteet täytyvät näin kuin itsestään.

4.5.4 Laulaminen

Maisa Krokforsin (2017, 143) mukaan laulaminen ei ole vain joidenkin etuoikeus, vaan jokainen meistä osaa laulaa. Laulaminen on luonnollinen tapa ilmaista itseään musiikillisesti. Lapset muodostavat melodianomaisia sävelkuluja jo hyvin varhaisessa kehitysvaiheessa. Aikuisten kohdalla kynnys oman lauluäänien käyttöön vaatii usein rohkeutta ja rohkaisua. Ilo, eläytyminen ja laulun kehollisuus auttavat laulamisen aloittamisessa. Muutaman ensimmäisen kehitysvuoden aikana laulu ja ääntely toimivat tärkeinä kommunikatiivälälineinä lapsen ja vanhemman välillä, kun sanoja ei vielä ole. Lapsen laulukyky kehittyy, kun lapsi kuulee laulamista. Aikuisen on hyvä muistaa, että lapsen äänielimistö ei ole vielä kehittynyt vaikeiden laulujen laulamiseen. Ohjaajan tulee valita tarpeeksi helppoja ja ikätasoisia lauluja lasten laulettaviksi. Lapsen laulun melodiakorkeus on pienten äänihuulten takia luontaisesti korkeampi kuin aikuisen. Liian matalalla laulukorkeudella lapsen on vaikea hallita ääntään, ja melodian laulaminen oikein on hankalaa. (Krokfors 2017, 148–149.)

Lasten kanssa lauletaessa tärkeintä on jälleen ilo ja lapsilähtöinen toiminta. Jokainen saa laulaa omalla äänellään tai halutessaan vain kuunnella. Joillekin lapsille päiväkodin lauluhetki voi olla ensimmäinen tilaisuus laulaa ääneen. Laulaminen on hyvin henkilökohtainen ilmaisun väline myös lapselle. Siinä missä toinen lapsi laulaa mielellään ja voimakkaalla äänenpainolla, joku toinen ei halua laulaa lainkaan. Ohjaajan tulee huomioida nämä asiat tarkasti. On eri asia rohkaista soittamaan rytmisoitinta kuin laulamaan omalla äänellä, varsinkin yksin. Helpoin ja luontaisin tapa laulattaa lapsia on yhdessä laulaminen. On kuitenkin lapsia, jotka eivät pidä ryhmässä laulamisesta; joku saattaa laulaa kaikki laulut kotona ja olla täysin hiljaa päiväkodin lauluhetken aikana. Annetaan siis jokaisen nauttia musiikista omalla tavallaan. (Piispanen 2019, 96–97.) Kun lapsi oppii opetettavan laulun ja omaksuu siinä käytettävän sävelen, kokee hän onnistumisen iloa ja rohkaistuu laulamaan turvallisessa ilmapiirissä. Kaikki lastenlaulut eivät ole tarkoitettu lasten itsensä laulettaviksi vaikeustasonsa takia. Vaikeammat laulut voi jättää kuunneltaviksi tai käytettäväksi muulla tavoin, esimerkiksi musiikkimaalauksessa. Lapset rakastavat onnistumista, joten tuttuja lauluja on syytä kerrata. Tutuille lauluille voi keksiä uusia

toteutustapoja ja ilmaisullisia keinoja, jolloin lapsi oppii uutta ennestään tutun asian avulla. (Krokkfors 2017, 155–157.)

4.5.5 Musiikkiliikunta

Kehollisuus mahdollistaa vaikuttavamman oppimiskokemuksen. Musiikkiliikunnassa yhdistyvät liike, musiikin kuuntelu ja laulaminen. Nämä yhdistämällä saadaan aikaan oivallinen työtapo musisoida liikkeen avulla. Heittäytyminen, kannustaminen, ilo ja mielikuvituksellisuus tarjoavat lapselle mallin, mutta myös tien kokeilla itse. Musiikkiliikunnassa lapsen kasvua ja oppimista tuetaan kokonaisvaltaisesti ja monipuolisesti mahdollistaen sääntöjen mukaan toimimista, kokeilun vapautta, oman taitotason mukaan toimimista, musiikin mukaan liikkumista sekä myös vastakkaisiin reaktioihin vastaamista toiminnalla. (Seppänen ym. 2017, 273–275.)

Musiikkiliikunnallisia toimintatapoja ovat liikunnallinen musiikin kuuntelu, lauleleikit, tanssit sekä luova musiikkiliikunta ja improvisointi. Motoristen perustaitojen ohella harjoitetaan perusliikuntamuotoja, joten musiikkiliikunnan ohjaus on ikätasoista ja se kehittää yleisiä liikunnallisia taitoja. Musiikkiliikunnassa voidaan käyttää apuna esimerkiksi huiveja, palloja tai renkaita. Musiikin avulla voidaan rytmittää liikunnallisia harjoituksia tai käyttää musiikkia rentouttavana elementtinä. Tanssiminen ja luova musiikkiliikunta auttavat lasta kehontunteumuksessa ja ilmaisussa. Hieno- ja karkeamotoristen taitojen lisäksi harjoitetaan esimerkiksi ketteryyttä ja tasapainoa musiikkiliikunnan avulla. Lapset liikkuvat luonnostaan paljon ja ilmaisevat asioita kehollisesti. Musiikki on oiva tapa lisätä tätä kehollista yhteyttä. (Piispanen 2019, 138–139.) Musiikin ilon kokemisen ja motoristen tavoitteiden lisäksi musiikkiliikunnan avulla harjoitetaan sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja. Lapsen itsetunto ja minäkuva vahvistuvat kehollisten harjoitusten myötä. (Seppänen ym. 2017, 276.)

4.5.6 Improvisointi

Improvisointi on musiikin vapaata luomista. Improvisaatio kehittää lapsen luontaista luovuutta ja ilmaisua, mikä onkin improvisaation tärkein tavoite. Jo aivan pienimmät lapset keksivät omia melodioita, ja niitä tulisikin hyödyntää myös varhaiskasvatuksessa. Lapselle on riemukasta luoda uutta ja tuoda itse

keksimänsä asia myös muiden käytettäväksi. Saduttaminen ja säveltäminen voivat toimia lähteenä musiikilliselle improvisaatiolle. Kun improvisoidaan, ei voida tehdä virheitä. Tämä on tärkeä seikka lapsen ymmärtää. Kun lapselle annetaan mahdollisuus improvisoida ja päättää miten musisoidaan, antaa se myös ohjaajalle mahdollisuuden tehdä musiikkihetkistä osallistavia. Improvisointi ja musiikin ”keksiminen” vapauttavat lapset ohjaajalähtöisestä toiminnasta ja antavat lapselle mahdollisuuden kehittää jotain uutta ja samalla kehittyä myös itse. Improvisaatio vaatii ohjaajalta innostavuutta ja omaa heittäytymistä tilanteeseen. Lapset ovat yksilöitä tässäkin toimintatavassa, joten ohjaajan täytyy ottaa tämäkin huomioon. Parhaimmillaan improvisaatio tuottaa riemua, hauskuutta ja jotain aivan uutta, mitä voidaan käyttää muissakin päiväkodin toiminnoissa. (Piispanen 2019, 152.)

4.5.7 Integrointi

Integrointi tarkoittaa tässä yhteydessä musiikin yhdistämistä ja liittämistä muihin taiteen tai tieteen lajeihin sekä päiväkodin eri toimintoihin. Musiikki voidaan integroida esimerkiksi kuvataiteeseen tai sanataiteeseen. Matematiikassa tai ympäristökasvatuksessa musiikkia voidaan käyttää apuna erilaisten oppimiskokemusten luomisessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin (2018, 42) ilmaisun eri muotojen yhdistäminen sekä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön tutustuttaminen mainitaan yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteellisena tehtävänä. Arja Puurulan (Ruokonen 2017, 309) mukaan musiikin integroiminen varhaiskasvatuksessa jakautuu neljään eri osa-alueeseen. Näitä ovat *integrointi arjen perushoitotilanteissa, lapsilähtöinen integrointi, pedagogisesti painottunut taiteiden integrointi oppimaan oppimisessa ja opetussuunnitelmallinen integrointi musiikkikasvatuksessa*.

Päiväkodissa musiikki voidaan siis liittää luontevasti lähes mihin tahansa toimintaan. Esimerkiksi odotustilanteista on mahdollista tehdä vähemmän kuormittavia lorujen tai laulujen avulla. Integrointia voidaan tehdä myös musiikkituokioiden sisällä esimerkiksi musiikkimaalauksen keinoin. Parhaimmillaan integrointi on luontevaa ja sisältyy kaikkeen toimintaan täysin luonnollisena osana. Teemoittain rakennetut toimintasuunnitelmat kasvavat projekteiksi, missä lapsilähtöisyys näkyy musiikissa, liikunnassa, kuvataiteessa tai missä tahansa toiminnassa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 40)

kuvatut oppimisen osa-alueet yhdistyvät saumattomaksi kokonaisuudeksi, kun oppimisesta tehdään osallistavaa ja kun lasten mielenkiinnon kohteet ja ideat huomioidaan. Musiikki yhdistää siis paitsi eri taiteenlajit myös muut oppimisen alueet.

5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA AIHEPIIRISTÄ

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 42) musiikki on liitetty ilmaisen monet muodot -oppimisen osa-alueeseen. Musiikilla on siis oma paikkansa jo valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tavoitteena on antaa lapsille kokemuksia ja luoda valmiudet musiikillisen suhteen kehittymiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42–43.) Tutkimme musiikin käyttöä myös tätä taustaa vasten; toteutuvatko varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellyt kriteerit musiikin käyttämiseksi?

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 43) listatut musiikillisen ilmaisun tavoitteet eivät toteudu, jos henkilökunta ei ole perehtynyt musiikin käyttöön. Musiikillinen ilmaisu kehittää lasta kokonaisvaltaisesti, josta kertoo mm. Huutilaisen tutkimus (2009). Kuitenkin termit *sanarytmi*, *kehonsoittimet*, *perussyke*, *duuri/molli* tai esimerkiksi *sointiväri* ovat näkemyksemme mukaan monelle varhaiskasvatuksen ammattilaiselle vieraita käsitteitä opetettaviksi asti. Lisäksi musiikkia käytetään usein vain lisänä jollekin muulle toiminnalle, esimerkiksi musiikki soi taustalla liikunnan ohessa. Tällöin musiikilliset tavoitteet jäävät toissijaisiksi tai niitä ei ole ollenkaan, jolloin varhaiskasvatussuunnitelma musiikillisen ilmaisun osalta ei toteudu lainkaan tai vain osittain.

Aiheesta on tehty pro gradu -tutkielmia sekä muita tieteellisiä tutkimuksia. Lisäksi musiikkikasvatus ja siihen liittyvä pedagogiikka on yksi varhaiskasvatuksen osa-alue. Voimme peilata saamiamme tuloksia aikaisempiin tutkimuksiin ja näin saada kohdennettua tietoa juuri kyseisen kunnan alueen varhaiskasvatuksesta.

Helsingin yliopiston kognitiivisen aivotutkimuksen yksikön tutkijoiden mukaan päiväkodin säännöllisellä musiikkitoiminnalla voidaan vaikuttaa positiivisesti lasten kielen kehitykseen (Linnavalli ym. 2018, 1). Aivotutkija Minna Huutilai-

nen kirjoittaa artikkelissaan (2009, 40) *musiikista ja oppimisesta aivotutkimuksen valossa*. Nämä tutkimukset antavat pohjan tälle opinnäytetyölle. Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017), Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja musiikkimatkailejoille (Luokkala & Grahn 2018) sekä Muskarisoppa (Piispanen 2019) -teokset kertovat mitä musiikin varhaiskasvatus parhaimmillaan on. Näiden teosten tähän opinnäytetyöhön tuodaan selkeät määritelmät siitä, mitä kaikkea musiikin avulla voidaan varhaiskasvatuksessa tehdä. Lisäksi lähteenä käytettiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018) sekä Mia Lundellin vuonna 2018 tekemää maisterintutkielmaa *Musiikin käyttö ja musiikilliset valmiudet varhaiskasvattajien työssä*.

Tutkija Minna Huotilaisen (2009, 40–43) mukaan musiikin välitön vaikutus perustuu sen luomaan tunnelmaan ja erityisesti *tahdistumiseen*. Välittömien vaikutusten lisäksi musiikilla on merkitystä aivojen rakenteen ja toiminnan muutokseen. Varhaisella musiikkikasvatuksella on todettu olevan yhteys lapsen kielelliseen sekä matemaattiseen kehitykseen, sosiaalisten taitojen oppimiseen ja tunneilmaisun kehittymiseen. Näiden lisäksi varhainen tutustuminen musiikkiin voi herättää rakkauden musiikkia kohtaan, joka parhaimmillaan säilyy läpi elämän. Musiikki helpottaa uusien asioiden oppimista kehittämällä tarkkaavaisuustaitoja sekä tukee kuulohavaintoja.

Musiikki on osa kulttuuriamme niin arjessa kuin juhlassakin. Lundellin tutkimus (2018, 5) valottaa varhaiskasvatuksen ammattilaisten valmiuksia musiikin käyttämisessä päiväkodin arjessa. Lundellin mukaan varhaiskasvattajat toimivat innoittajina lapsille; he kannustavat lapsia liikkumaan, laulamaan, soittamaan tai piirtämään musiikin mukaan. Lundellin tutkimus selvittää, onko asia todella näin vai jääkö musiikki vain taustalle päivittäisissä toiminnoissa.

Lundell (2018, 47) on selvittänyt varhaiskasvatuksen ammattilaisten esteitä musiikin käyttämiselle. Hänen tutkimuksensa käsittelee myös teemoja, jotka eivät kohdennu tämän tutkielman alueelle, mutta kuitenkin myös hyödyllistä tietoa tätä tutkielmaa ajatellen. Lundellin mukaan suurin este musiikin käyttämiselle on kokemus osaamattomuudesta (82 vastaajaa). Seuraavaksi suurimmiksi esteiksi koettiin puutteelliset välineet (23 vastaajaa), oman musikaalisuuden puute (23 vastaajaa) sekä ajan puute (20 vastaajaa). Vastauksia saatiin yhteensä 104 kappaletta.

Lundellin tutkimuksen (2018, 47) mukaan osaamattomuus ja välineiden puute ovat suurimmat esteet musiikin käyttämiseksi. Nämä puutteet olisivat korjattavissa melko yksinkertaisin toimenpitein. Varhaiskasvatuksessa aikuisten asenteet, kontaktit lapsiin sekä heittäytyminen lapsen maailmaan ovat lähtökohtia musiikkikasvatuksessa, sillä lapsen asemaan samaistuminen ja hänen kiinnostuksen kohteisiinsa tutustuminen ovat edellytys ainutkertaisen ja elämyksellisen musiikkituokion luomiselle. Aikuisten asenne on tärkeä. Tarvitaan uskallusta ja rohkeutta heittäytyä musiikin maailmaan. Laulutaito tai tekninen osaaminen eivät ole tärkeitä, vaan lapsille annettavat elämykset ja mahdollisuudet kehittyä tulisivat olla tärkeimpiä tavoitteita. (Luukkala & Grahn 2018, 18.)

6 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTA JA TOTEUTUS

Tutkimuksemme lähtökohtana oli oma kiinnostuksemme. Lisäksi tilaaja koki aiheen tärkeäksi. Tutkimus toteutettiin verkossa Webropol-työkalua hyödyntäen. Aiempia tutkimuksia aiheesta oli jo tehty ja hyödynsimme niitä omassa työssämme mahdollisimman monipuolisesti.

6.1 Työn tavoite ja tutkimuskysymykset

Omassa tutkimuksessamme haluamme etsiä keinoja, miten musiikin käyttöä voidaan lisätä ja kehittää varhaiskasvatuksessa. Omien kokemustemme perusteella musiikin käyttö uhkaa jäädä marginaaliseksi, ja vain pieni osa varhaiskasvatushenkilöstöstä käyttää musiikkia säännöllisesti, pedagogisesti ja tavoitteellisesti. Omilla työkentillämme meille on esitetty toiveita ja haaveita koulutuksista, työpajoista, neuvoista ja käytännön vinkeistä. Haluamme tutkia minkälaista konkreettista tukea varhaiskasvatuksen henkilökunta tarvitsee liittyen musiikin käyttöön.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten ja missä laajuudessa musiikkia käytetään varhaiskasvatuksessa pedagogisena ja kasvatuksellisenä menetelmänä?

2. Mitkä asiat voivat olla esteenä musiikin käyttämiselle varhaiskasvatuksessa?
3. Miten musiikin käyttämistä voidaan edistää varhaiskasvatuksessa?

6.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston analysointi

Aineiston keräämiseen käytettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Lisäksi tutkimuksessa pieni osa vastauksista käsiteltiin laadullisen tutkimusmenetelmän avulla. Päiväkotien henkilöstölle laadittiin kyselykaavake (liite 4), jonka avulla selvitettiin tutkimuskysymyksissä mainittuja asioita. Tutkimuksen kohteena oli viisi päiväkotia, joten tämä menetelmä soveltuu tutkimukseen hyvin. Kyselyyn vastaajat ovat heterogeeninen ryhmä, ja kysely lähetettiin suhteellisen suurelle joukolle, joka käsitti koko litin kunnan kunnallisen varhaiskasvatuksen vakituisen henkilöstön. (ks. Vilkka 2015, 94–95, 100; Valli 2015, 85.)

Kyselykaavakkeen laadintaan kiinnitettiin erityistä huomiota ja sen perusta on tutkimussuunnitelmassa. Käytimme monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä ja sekamuotoisia kysymyksiä. Kysely muotoiltiin kohderyhmää varten siten, että kysymykset olivat helposti ymmärrettävissä ja vastattavissa. Kyselyn tulokset analysoitiin ja taulukoitiin. (ks. Vilkka 2015 105–11; Valli 2015, 85.) Avoimia vastauksia ei taulukoitu, vaan ne tulkittiin kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Avoimien kysymyksiä avulla tutkimukseen saatiin spontaaneja ajatuksia ja mielipiteitä aiheesta. (Vilkka 2015, 106).

Tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan määrällisessä tutkimuksessa tulosten tarkkuutta ja toistettavuutta. Tämä tarkoittaa, että tulokset pysyvät ennallaan, jos tutkimuksen toistaa toinen tutkija samalle tutkimusjoukolle. Tämän tutkimuksen pätevyys muodostuu siitä, kuinka hyvin teoriapohja on siirretty kyselyyn. Toisin sanoen kysely pyrittiin laatimaan niin, että vastaajat varmasti ymmärsivät sen samalla tavoin kuin me tutkijoina olimme sen ajatelleet. Tältä osin tutkimuksen voidaan sanoa olevan validi eikä se sisällä systemaattisia virheitä. (ks. Vilkka 2015, 193–194.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuutta mitataan tutkimuskohteen ja tulkitun materiaalin yhteensopivuudella sekä sillä, että epäolennaiset tai satunnaiset tekijät eivät ole vaikuttaneet tutkimuksen teorian muodostumiseen (Vilkkä 2015, 196). Tämän tutkimuksen avoimien kysymyksien kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että tutkittavien käsitykset ja tutkijan tulkinnat ovat yhteensopivia (ks. Vilkkä 2015, 196).

6.3 Toimeksiantaja

Lähetimme toimeksiantajallamme opinnäytetyösopimuksen (liite 1) sekä tutkimuslupahakemuksen (liite 2) 25.3.2020 ja toimeksiantajaksemme varmistui litin kunta. Opinnäytetyösopimuksen ja tutkimuslupahakemuksen lisäksi sähköpostimme sisälsi saatekirjeen (liite 3), joka lähetettiin toimeksiantajamme toimesta vastaajille 5.5.2020. Saatekirje sisälsi linkin Webropol-kyselyyn (liite 4).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa litin kunnan varhaiskasvatuksessa toimivan henkilökunnan valmiuksia musiikin käyttämiseen varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen alussa litin kunnassa toimi viisi päiväkotia; Metsämyyrä, Peltohiiri, Vaahtera, Nuppula sekä Kantarelli. Lisäksi keväällä 2020 litissä toimi luontoryhmä Myllypeikot. (litin kunta 2020a.) Syksyllä 2020 litissä toimi 4 päiväkotia; Pikku-Vieteri, Peltohiiri, Kantarelli ja Nuppula (litin kunta 2020b).

Tilaaaja koki tämän opinnäytetyön aiheen erittäin mielenkiintoiseksi ja tarpeelliseksi. Kyselyn avulla varhaiskasvatuksen henkilöstöä heräteltiin miettimään omaa suhdettaan musiikkiin ja musiikkikasvatuksen määrään työssään. Tilaaajan mukaan tarvetta on tulevaisuudessa myös konkreettisille vinkeille ja ohjeille, jotka eivät ole riippuvaisia työntekijän omasta musikaalisuudesta. Uskoimme saavamme hyvän tutkimusaineiston pienestä suomalaisesta kunnasta ja tätä tutkimusaineistoa voitiin verrata jo aiemmin tehtyihin tutkimuksiin.

6.4 Webropol-kysely

Webropol-kyselyn (liite 4) alussa kysymykset käsittelivät vastaajien, eli litin kunnan päiväkodeissa kasvatustyössä olevan vakituisen henkilökunnan taus-

tatietoja: ikä, sukupuoli, ammattinimike, koulutus, musiikillinen tausta sekä työvuodet. Muut kysymykset liittyivät kiinteästi musiikin käyttöön varhaiskasvatuksessa antaen vastaajille sekä valmiita vaihtoehtoja että mahdollisuuden kirjoittaa vapaasti tekstiä. Yhdeksän kysymystä oli monivalintakysymyksiä; joissain näistä oli myös mahdollista kirjoittaa tekstikenttään omavalintainen vastaus. Kysymyksistä kuusi oli avoimia, joihin vastaajat saivat kirjoittaa vastauksensa omin sanoin. Kahdella kysymyksellä selvitettiin vastaajien mieltymystä asiaan asteikon avulla. Mukana oli myös vapaavalintainen osio, jossa vastaajat saivat halutessaan osallistua arvontaan jättämällä yhteystietonsa. Kysely avattiin 5.5.2020 ja se lähetettiin opinnäytetyön tilaajan toiveesta litin varhaiskasvatuksen johtajalle, joka jakoi kyselyn sähköpostitse henkilökunnalle. Kysely suljettiin 31.8.2020.

7 MUSIIKIN KÄYTTÖ IITIN KUNNAN PÄIVÄKODEISSA: TUTKIMUSTULOKSET

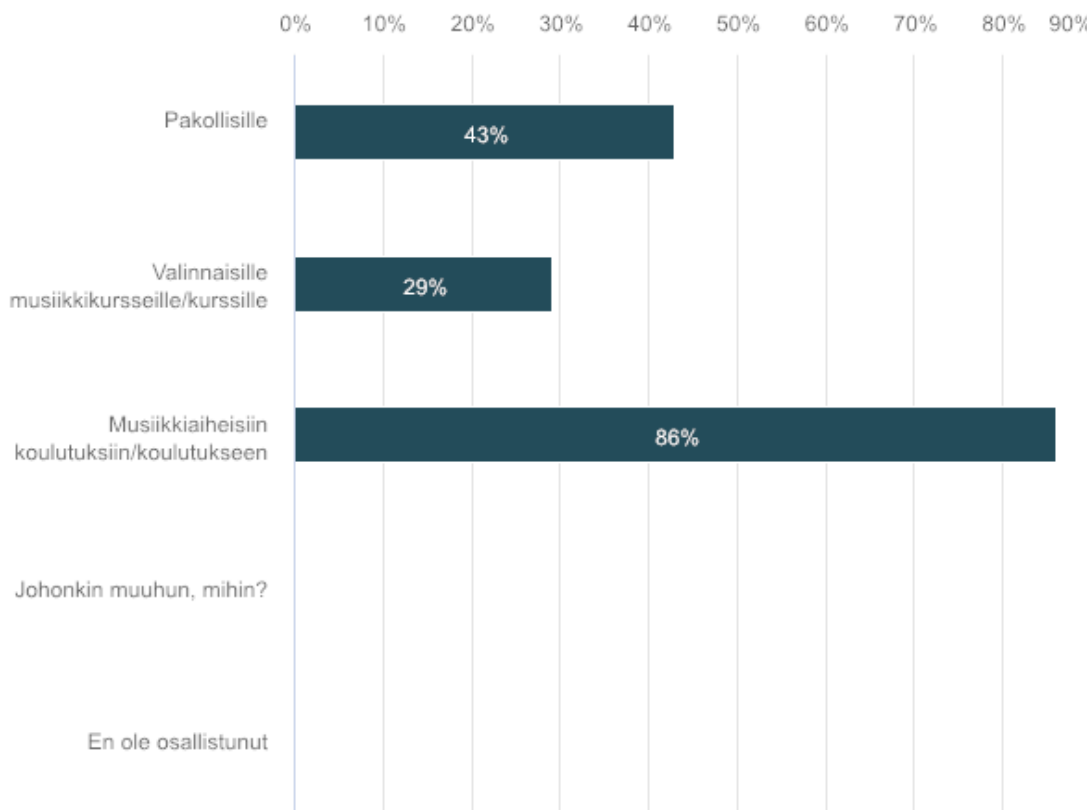
Kyselyn analysointiin käytettiin Webropolin omaa analyysi- ja raportointityökalua. Näiden työkalujen avulla saatiin kattava käsitys vastaajien mielipiteistä ja ajatuksista musiikin käytön suhteen. Kysely lähetettiin 31 henkilölle ja siihen vastasi 14 henkilöä. Kaikki kyselyyn vastanneet olivat naisia.

7.1 Varhaiskasvattajien taustatiedot

Kyselyn kahdeksan ensimmäistä kysymystä käsittelivät vastaajien ikää, ammattinimikettä, työskentelyvuosia, koulutusta sekä mahdollista musiikkikoulutusta ja -taustaa. Vastaajien ikäjakauma oli 33–57 vuotta. Vastaajien keski-ikä oli 47,14 vuotta ja mediaani 47,5.

Vastaajista 57% työskentelee varhaiskasvatuksen opettajana ja 43% varhaiskasvatuksen lastenhoitajana. Koulutukset vaihtelivat: lähihoitajia neljä, yksi nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto, kaksi lastentarhanopettajaa, kolme sosionomia (AMK), joista yhdellä esi- ja alkuopetuksen 25 opintopisteen opinnot, kaksi sosiaalikasvattajaa ja yksi kasvatustieteen kandidaattiopiskelija. Yksi vastaajista ilmoitti ammatikseen lastenhoitajan. Valmistumisvuodet sijoittuvat vuosien 1986–2021 välille.

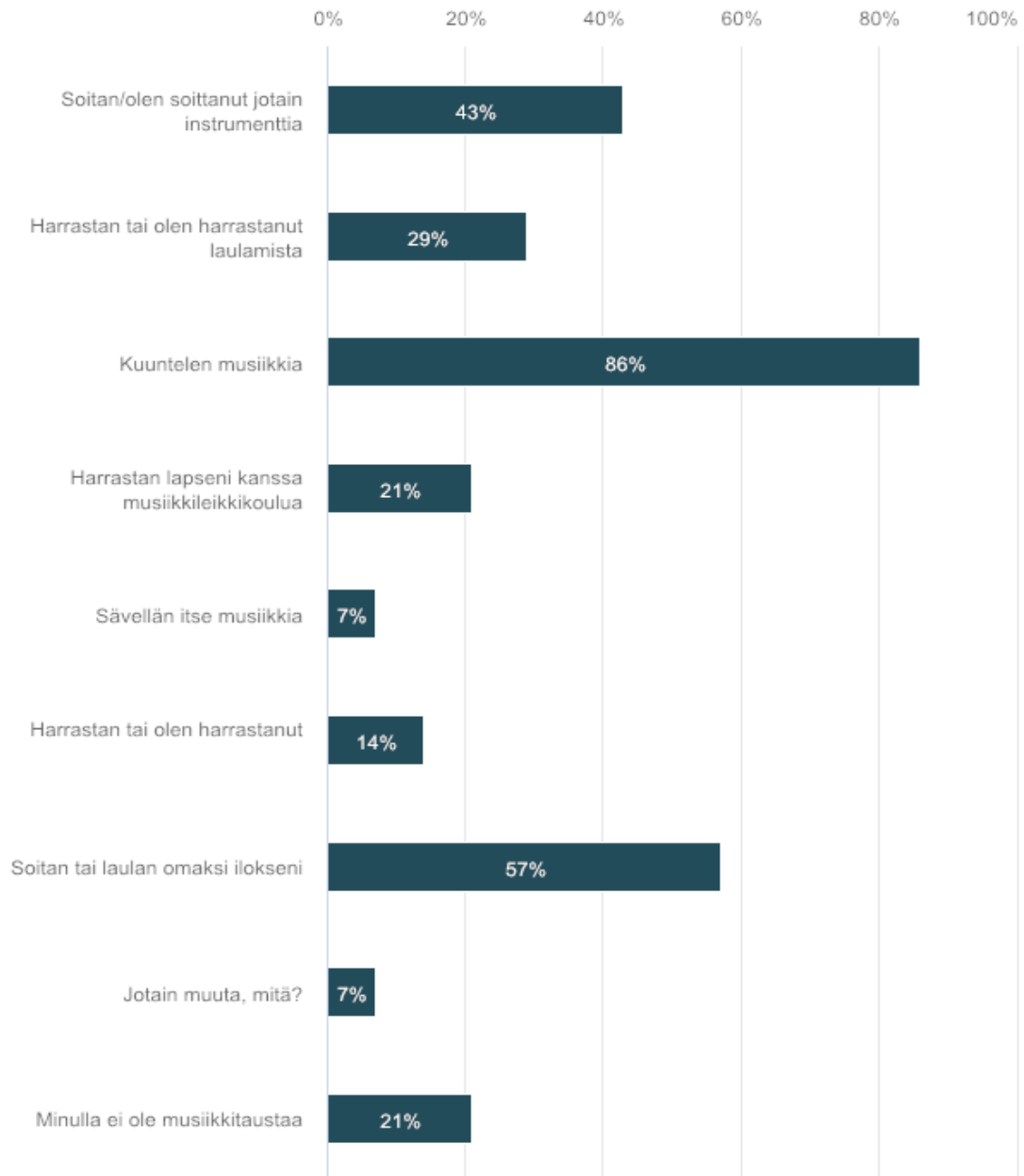
Kaikki vastaajat ovat ilmoittaneet osallistuneensa musiikkikursseille tai -koulutuksiin (kuva 1). Vastaajista 86% ilmoitti osallistuneensa musiikkiaiheisiin koulutuksiin, 43% vastaajista on osallistunut ainoastaan pakollisille musiikkikursseille ja 29% valinnaisille musiikkikursseille.

Kuva 1. Osallistuminen musiikkikoulutuksiin

Työvuosia vastaajilla on takanaan 8 vuodesta 34 vuoteen asti. Työvuosien keskiarvo on 21,57 vuotta, mediaanin ollessa 20,5 vuotta.

Suurimmalla osalla vastaajista on jonkinlaista musiikkitaustaa (kuva 2). Vastaajista 86% ilmoittaa kuuntelevansa musiikkia, 57% soittaa tai laulaa omaksi ilokseen. Vastaajista 43% soittaa tai on soittanut jotain instrumenttia ja 29% harrastaa tai on joskus harrastanut laulamista. Lapsensa kanssa musiikkileikkikoulua harrastaa 21% vastaajista ja 14% on tai on ollut tanssiharrastus. Seitsemän prosenttia ilmoittaa säveltävänsä itse musiikkia. Yksi vastaajista on ilmoittanut harrastaneensa aiemmin lapsensa kanssa musiikkileikkikoulua. Vastaajista 21% kertoo, ettei heillä ole lainkaan musiikkitaustaa.

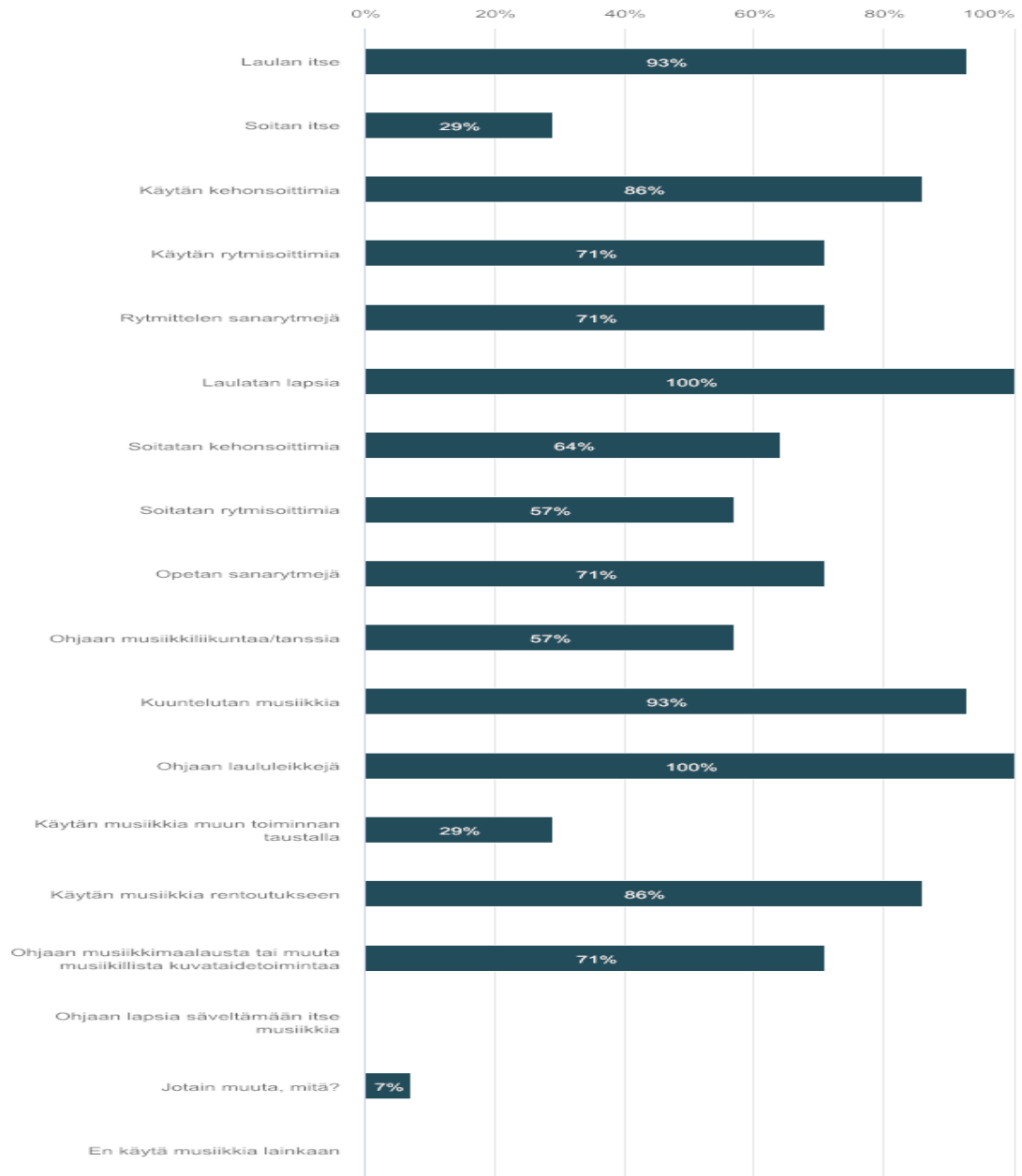

Kuva 2. Vastaajien musiikkitausta

7.2 Musiikin käyttö

Vastaajilta kysyttiin kuinka usein he käyttävät musiikkia työssään. Kaikki ilmoittivat käyttävänsä musiikkia työvälineenä. Puolet vastaajista käyttää musiikkia muutaman kerran viikossa, 29% käyttää musiikkia päivittäin. Kerran viikossa, 1–2 kertaa kuussa tai satunnaisesti saivat kukin 7% osuuden vastauksista.

Kysymykseen *Millä tavoin käytät musiikkia* 93% vastaajista kertoi laulavansa itse sekä kuunteluttavansa musiikkia lapsilla (kuva 3). Kaikki ilmoittavat ohjaavansa laululeikkejä. Kehonsoittimia käyttää 86%. Sama määrä käyttää musiikkia myös rentoutumisvälineenä. Vastaajista 71% käyttää rytmisoittimia, sekä rytmitelevät sanarytmejä. Sanarytmien opetus sai myös 71% prosenttia vastauksista. Musiikkimaalausta tai muuta musiikillista kuvataidetoimintaa käyttää 71% vastaajista. Kehonsoittimia soitattaa 64%, kun taas rytmisoittimia sekä ohjattua musiikkiliikuntaa käyttää 57%. Vastaajista 29% käyttää musiikkia muun toiminnan taustalla. Jotakin instrumenttia soittaa 29%. Yksi vastaaja on valinnut vastausvaihtoehdon jotain muuta, mitä ja myös kertonut tarkemmin ajatuksensa vapaassa tekstikentässä: *Lapset saavat tuoda omaa musiikkia muiden kanssa kuunneltavaksi ja vaikka tanssittavaksi.*

Kuva 3. Musiikilliset työtavat

Vastaajilta kysyttiin myös tilanteista, joissa he useimmin käyttävät musiikkia työssään. Vastausten perusteella musiikkia käytetään eniten juhlissa. Vastaajista 86% ilmoittaa käyttävänsä musiikkia juhlien aikana usein. Muista vaihtoehdoista erottuvat selvästi päiväunille meno (79% usein) sekä aamupiiri (64% usein). Ohjattuja tavoitteellisia musiikkituokioita ilmoittaa pitävänsä usein 57% vastaajista. Puolet vastaajista käyttää musiikkia usein teemapäivien yhteydessä. Melko usein tai usein musiikkia käytetään myös rauhoittumiseen.

Hygienia- ja ristiriitatilanteissa sekä ruokailuissa musiikkia ei juuri käytetä. Ruokailutilanteissa 64% vastaajista ei käytä koskaan musiikkia. Loput 36% ilmoittaa käyttävänsä musiikkia ruokailutilanteissa ainoastaan harvoin tai satunnaisesti. Pukeutumisessa musiikki ei ole kovin suosittu työtapana, sillä kukaan vastaajista ei ilmoita käyttävänsä musiikkia usein. Ohjatuissa leikeissä musiikkia käytetään joskus tai melko usein. Vain seitsemän prosenttia vastaajista ilmoittaa käyttävänsä musiikkia usein ohjattujen leikkien yhteydessä. Opetustuokioissa kaikki vastaajat käyttävät musiikkia. Puolet vastaajista ilmoittaa käyttävänsä musiikkia joskus. Ohjatuissa ulkoleikeissä/retkillä 29% vastaajista ei käytä musiikkia koskaan. Satunnaisesti musiikkia näissä toiminnoissa käyttää 36% vastaajista. *Musiikki on integroitu toimintaan koko päivän ajaksi* saa kannatusta ei koskaan, satunnaisesti tai joskus. Usein tai melko usein musiikki ei siis ole integroituna toimintaan päivittäin. Aamupiiri, ohjatut leikit, rauhoittuminen, opetustuokiot, juhlat, teemapäivät sekä ohjattu tavoitteellinen musiikki-tuokio ovat vaihtoehtoja, joissa kukaan ei ole valinnut vaihtoehtoa ei koskaan. Siirtymätilanteet, pukeutuminen, hygieniatilanteet, ristiriitatilanteet, ruokailu, ohjatut ulkoleikit/retket sekä musiikki on integroitu toimintaan koko päivän ajaksi eivät ole yksikään saaneet vastausta usein. Joku muu, mikä? -vaihtoehto oli saanut myös vastauksia. Vastaajat olivat kirjoittaneet vapaaseen tekstikenttään; *yleisesti, perushoitotilanteet, ruokapiiri ennen ruokailua, vapaan leikin aikana, leikissä, hassuttelussa ja riimittelyssä.*

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat musiikillisen ilmaisun tavoitteet ja niiden täyttyminen olivat 12. kysymyksen aiheena. Vastaajista vain kolme kertoo olevansa tyytyväisiä ja käyttävänsä musiikkia monipuolisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Vastauksissa näkyy musiikin käytön säännöllisyys, sen yhteys juhlatilanteisiin ja esiintymisiin sekä se, että musiikki on tärkeä osa työtä.

Vastausten perusteella voidaan nähdä, että varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat musiikillisen ilmaisun tavoitteet ja niiden toteutuminen vaihtelevat. Osa kokee täyttävänsä tavoitteet helposti, kun taas jotkut vastaajista kokevat tavoitteiden täyttyvän vain osittain. Vastauksista näkyy halu tarjota musiikillisia kokemuksia ja elämyksiä vastaajien oman taitotason mukaisesti, mutta kaikkia tavoitteita on mahdotonta toteuttaa täydellisesti yhden toimintakauden aikana. Musiikin käytön toteuttamiseen kaivataan suunnitelmaa eri

osa-alueiden läpikäymiseksi sekä lisää soitinvalikoimaa soittimiin tutustumi-
seen. Laulamiseen ja laulattamiseen innostamisen koetaan olevan vaikeaa.

Kuuntelutan musiikkia, tanssitaan, lauletaan.

Jotkut tavoitteet täyttyvät, mutta eivät läheskään kaikki.

Musiikin hyötyjä työssä kysyttiin asteikolla 0–10, arvon 0 ollessa ”ei lainkaan” ja arvon 10 ollessa ”paljon hyötyä”. Vastausten keskiarvo ja mediaani ovat molemmat 8, mikä kertoo siitä, että musiikin koetaan olevan hyödyllinen työ-
tapa litin kunnan päiväkodeissa. Maksimiarvon 10 antoi vastaajista 29% (4
vastaajaa). Arvon 8 antoi 43% (6 vastaajaa). Arvon 7 sekä arvon 5 antoi 7%
eli yksi vastaaja. Arvosanan 6 antoi kaksi vastaajaa, joka on 14% kaikista vas-
taajista.

Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka paljon työnantaja tukee musiikin käyttöä
vastaajien näkemyksen mukaan. Vastausvaihtoehtoja oli viisi: ei lainkaan, vä-
hän, jonkin verran, paljon ja en osaa sanoa. Suurin osa vastaajista kokee
työnantajan tuen olevan runsasta ja kokonaistulosta tarkasteltaessa tuki näyt-
tää olevan riittävää. Vastaajista 43% (6 vastaajaa) kokee, että työnantaja tu-
kee musiikin käyttöä paljon. Viiden vastaajan (36%) mielestä työnantaja tukee
jonkin verran musiikin käyttöä. Kolmen vastaajan (21%) mielestä työnantaja
antaa vähäistä tukea.

Vastaajilta kysyttiin millaisena he kokevat musiikillisten osa-alueiden toteutta-
misen omassa työssään (kuva 4). Vastausvaihtoehdot sijoittuivat asteikolle 1–
5, helposta vaikeaan. Vaikeimpana musiikin osa-alueena vastaajat kokivat
säestämisen, joka sai seitsemän valintaa. Helppoisimpana osa-alueena näyttäy-
tety loruttelu, joka sai 11 valintaa. Suurin osa vastaajista kokee musiikillisten
osa-alueiden toteuttamisen helpoksi tai melko helpoksi.

Kaikkien vastausten keskiarvo oli 1,99, joka osuu vaihtoehdon melko helppo
kohdalle, mediaanin ollessa 2. Taulukosta voidaan nähdä, että helpoiksi osa-
alueiksi valittiin useita vaihtoehtoja, kun taas vaikeiksi koettiin vain muutama
vaihtoehto. Tämänkin näkökulman perusteella musiikillisten osa-alueiden to-
teuttaminen on vastaajien mielestä melko helppoa tai helppoa.

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiaarvo	Mediaani
Laulaminen aikuisten kuullen	4	3	3	4	0	14	2,5	2,5
Laulaminen lasten kuullen	9	3	0	0	2	14	1,79	1
Kehonsoittimien soittaminen	8	5	0	0	2	14	1,87	1
Rytmisoiittimien soittaminen	6	7	0	0	1	14	1,79	2
Säestäminen	3	0	0	4	7	14	3,86	4,5
Laulattaminen	8	3	1	2	0	14	1,79	1
Soittohetken ohjaus	2	7	1	4	0	14	2,5	2
Musiikkiliikunnan ohjaus	5	7	0	2	0	14	1,93	2
Tanssiminen	6	6	2	1	0	14	1,87	2
Laulueikkien ohjaus	9	2	2	1	0	14	1,64	1
Musiikin kuunteluttaminen	9	4	0	1	0	14	1,5	1
Loruttelu, rytmittely	1 1	2	0	0	1	14	1,43	1
Musiikkimaalauksen ohjaaminen	6	6	1	1	0	14	1,79	2
Rentoutushetken ohjaaminen musiikin avulla	8	4	1	1	0	14	1,64	1
Yhteensä	9 4	5 9	1 1	2 1	1 3	14	1,99	2

Kuva 4. Musiikillisten osa-alueiden toteuttaminen

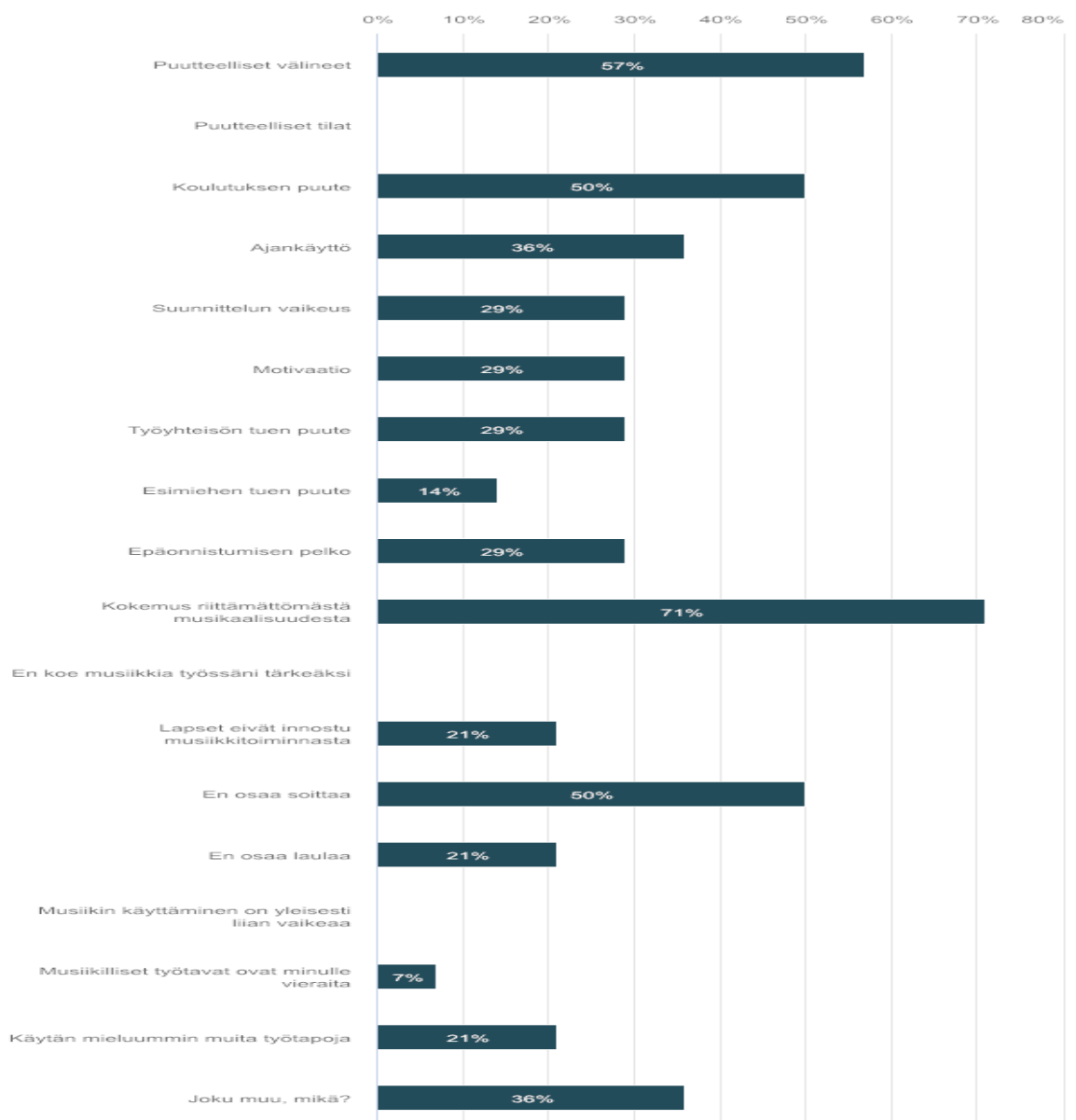
7.3 Esteet musiikin käytölle

Vastaajilta kysyttiin, mitkä asiat voivat heidän mielestään olla esteenä musiikin käyttämiselle, ja heitä pyydettiin valitsemaan viisi mielestään tärkeintä asiaa (kuva 5). Vastausten perusteella suurimmat esteet ovat kokemus oman musiikkisuuden riittämättömyydestä, puutteelliset välineet, soittotaidon puute, koulutuksen puute ja ajan käyttö.

Eniten vastauksia sai vaihtoehto *kokemus riittämättömyydestä musiikkisuudesta*. Tämän vaihtoehdon valitsi 71% vastaajista eli 10 vastaajaa 14 vastaajasta. Kahdeksan vastaajaa eli 57% koki välineet puutteellisiksi. Puolet vastaajista eli seitsemän henkilöä ilmoitti, etteivät osaa soittaa tai että heidän koulutuksensa on puutteellista. Ajan käytön valitsi viisi vastaajaa, joka on 36% vastaajista. Suunnittelun vaikeus, epäonnistumisen pelko, motivaatio sekä

työyhteisön tuen puute saivat kukin neljä vastausta (29% vastauksista). Kolmen vastaajan mielestä lapset eivät innostu musiikkitoiminnasta (21% vastaajista). Yhtä moni ilmoittaa, että he eivät osaa laulaa tai käyttävät mieluummin muita työtapoja. Kaksi vastaajaa (14%) kokee esimiehen tuen riittämättömäksi ja yksi vastaaja (7%) kertoo, että musiikilliset työtavat ovat hänelle vieraita.

Vapaassa tekstikentässä mainittiin lisäksi esimieheltä saadun negatiivisen palautteen merkitys, ulkoa muistamisen vaikeus sekä lapsiryhmän liian suuri koko.

Kuva 4. Esteet musiikin käytölle

7.4 Musiikin käytön edistäminen

Tutkimuksessa selvitettiin, mihin asioihin vastaajat kokevat tarvitsevansa lisäkoulutusta. Kaikki vastaajat ilmoittivat kiinnostuksensa johonkin musiikilliseen koulutukseen. Eniten tukea kaivattiin soittamiseen, kun taas ohjatun tuokion käytännön toteutukseen ja laulamiseen ei tarvita vastaajien mukaan lisäkoulutusta.

Soittaminen valittiin kahdeksan (57%) kertaa. Uusien laulujen opettelu sai kuusi valintaa (43%). Lapsiryhmän tavoitteiden soveltaminen musiikilliseen muotoon, sekä materiaalin hyödyntäminen ja soveltaminen saivat kumpikin viisi valintaa (36%). Ideointiin kaipasi lisäkoulutusta neljä vastaajaa (29%), ja kolme (21%) vastaajaa kaipasi tukea tanssimiseen/tanssin ohjaukseen sekä uusien laulujen ja lorujen opettamiseen lapsille. Ohjatun tuokion suunnittelu, rytmittely ja loruttelu, musiikkiliikunnan ohjaus sekä tietous musiikkikasvatuksen hyödyistä saivat kukin vain yhden valinnan (7%). Joku muu, mikä -valintoja tuli kaksi (14%). Näitä olivat viisikielisen kanteleen soittaminen sekä säestäminen.

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat kertoa musiikillisia kokemuksiaan vapaasti. Vastausten perusteella voidaan todeta, että negatiivinen palaute musiikillisesta osaamisesta lapsuudessa vaikuttaa edelleen aikuisiässä. Samoin negatiivinen palaute opinnoissa, työkaverilta tai esimieheltä vaikuttaa musiikin käyttöön omassa työssä; *koulussa sanottu, etten osaa laulaa vaikka muu suku musikaalista. Työkaveri huomauttanut väärin laulamisesta.*

Moni muistelee lämmöllä päiväkodin juhlia ja lasten hienoja esiintymisiä; *jos lapset innostuvat, tietää onnistuneensa.*

Vastausten perusteella voidaan tehdä johtopäätös siitä, että he, jotka ovat harrastaneet tai opiskelleet musiikkia, ovat myös innokkaimpia käyttämään sitä työssään; *musiikki on minulle luonnollinen tapa työskennellä ja ehdottomasti vahvin vahvuuteni varhaiskasvatuksen opettajana.* Rohkeutta taas kaivataan erityisesti soittamiseen ja uusien menetelmien omaksumiseen; *rohkeus musiikkiin on ollut aina, mutta soittamisen olen kokenut haasteena itseleni.*

Musiikin harrastaminen oman lapsen kanssa sekä musiikkikoulutukset ovat auttaneet käyttämään musiikkia työvälineenä. Vastaukset kertovat, että musiikkia halutaan käyttää, mutta arjessa se jää taka-alalle; *usein hyvätkin ideat ja menetelmät "unohtuvat" arjen kiireessä.*

8 MUSIIKIN KÄYTTÖ IITIN KUNNAN PÄIVÄKODEISSA: JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, miten musiikkia käytetään Iitin kunnan varhaiskasvatuksessa ja miten sitä voidaan kehittää. Vastaajien kokonaismäärä jäi valitettavasti 14 vastaajaan, minkä vuoksi tutkimuksemme tuloksia ei voida yleistää. Vastausten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että musiikki on osa Iitin kunnassa tehtävää varhaiskasvatustyötä ja sitä pyritään käyttämään monipuolisesti ja melko paljon. 14 vastaajan joukosta kaikki ilmoittivat käyttävänsä musiikkia työssään.

Kysely laadittiin niin, että lomakkeen alkuosa käsitteli vastaajien koulutus-, työ- ja musiikillista taustaa. Loppuosa käsitteli puolestaan musiikin käyttöä työpajana. Anonymiteetin säilyttämiseksi vastauksia ei voitu yhdistää toisiinsa ja näin ollen tutkimuksessa ei selvinnyt miten vastaajien musiikillinen tausta tai esimerkiksi koulutustausta vaikuttaa musiikin käyttöön.

8.1 Musiikki pedagogis-kasvatuksellisena menetelmänä varhaiskasvatuksessa

Tutkimustulokset kertovat, että musiikkia käytetään enimmäkseen ohjattuina musiikkituokioina, laululeikkeinä sekä juhlien yhteydessä. Vastauksista päätellessä laulaminen ja laulujen opettelu on tärkeässä roolissa. Näkemyksemme mukaan valmiiden laulujen opettelu ja opettaminen on edelleen perinteinen tapa musiikkipedagogisena menetelmänä ja sen suosio on edelleen vankka myös tähän kyselyyn vastanneiden kesken. Mia Lundellin tutkimus (2018, 59) antoi täsmälleen samankaltaisen tuloksen. Musiikin luominen itse on sen sijaan täysin paitsiossa, mikä kertoo siitä, että toimintatapoja olisi syytä päivittää. Vastaajista yllättävän vähäinen määrä (29%) käyttää taustamusiikkia. Musiikin käyttäminen taustalla jakaa mielipiteitä, mutta tulosta voidaan silti pitää jokseenkin yllättävänä.

Kyselyn mukaan musiikki kuuluu litin kunnan varhaiskasvatuksessa erottamattomana osana juhliin. Tämä liittyy vahvasti suomalaiseen musiikkiperinteesseen, jossa esimerkiksi joululaulut opitaan jo päiväkodissa.

Vastausten perusteella voidaan päätellä, ettei musiikkia integroida arkeen niin kattavasti kuin se olisi mahdollista. Vain pieni osa vastaajista ilmoittaa käyttävänsä musiikillisia työtapoja pukeutumis- ja hygienia-tilanteissa, siirtymissä, riskitilanteissa tai ruokailuissa. Perinteiset lauluhetket, aamupiirit ja muut ohjatut musiikkituokiot ovat edelleen suosiossa.

Moni vastaaja kokee musiikin olevan tärkeä osa työtään, mutta lasten innostamisessa koetaan hankaluuksia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 43) määritellyt musiikillisen ilmaisun tavoitteet koetaan pääosin hallussa oleviksi, mutta moni vastaaja kertoo toteuttavansa niitä määrällisesti liian vähän, ei-suunnitellusti, eikä tarpeeksi kattavasti. litin kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2019, 22) musiikki on mukana mielestämme yhtä kattavasti kuin valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Kyselystä saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että aivan kaikki vastaajat eivät täytä kummankaan varhaiskasvatussuunnitelman musiikillisen ilmaisun tavoitteita. Sen sijaan yksi vastaajista on selkeästi suuntautunut musiikkiin ja myös kouluttautunut alalla. Hän osaa kattavasti kertoa omasta musiikillisesta toiminnastaan päiväkodissa ja käsityksensä mukaan suoriutuu tavoitteista hyvin. Eräs vastaaja kokee täyttävänsä musiikilliset tavoitteet, muttei erittele tarkemmin toiminnan yksityiskohtia. Suurin osa vastaajista kokee musiikista olevan paljon hyötyä työssään.

8.2 Musiikin käytön esteet varhaiskasvatuksessa

Vastaajien kokemus omasta riittämättömästä musikaalisuudesta koettiin tässä tutkimuksessa suurimpana esteenä musiikin käyttämiselle. Tämä kysymys otettiin mukaan siitäkin huolimatta, että oman musikaalisuuden arvottaminen voi olla vaikeaa. Tämä vaihtoehto ja sen saama kannatus osoittaa, että laulu- tai soittotaito ja niiden puuttuminen koetaan suurimpana esteenä. Välineitä ja koulutusta kaivataan myös melko runsaasti. Monet kyselyn vaihtoehdoista liittyivät toisiinsa, ja tämä oli tarkoituksellista. Esimerkiksi vaihtoehdot *en osaa*

laulaa ja *en osaa soittaa* liittyvät suoraan riittämättömään musikaalisuuteen. Kukaan vastaajista ei ilmoittanut kokevansa, ettei musiikki ole tärkeää. Vastaajat toivovat tukea työyhteisöltä ja esimieheltä, joihin on suorassa yhteydessä epäonnistumisen pelko. Myös varhaiskasvatuksen ammattilaiset tarvitsevat työssään positiivista palautetta ja kannustusta.

Eniten tukea ja lisäkoulutusta kaivattiin soittamisen lisäksi ideointiin, materiaalin soveltamiseen sekä uusien laulujen opetteluun. Nämä vastaukset tukevat omaa käsitystämme lisäkoulutuksen tarpeellisuudesta. Tutkimus vahvisti käsityksemme myös siitä, että samoja tuttuja lauluja käytetään paljon eikä uusia lauluja joko ehditä tai osata opetella. Laulamiseen tai ohjatun tuokion käytännön toteutukseen ei kaivata lainkaan lisäkoulutusta. Omat käsityksemme eivät välttämättä tue näitä vastauksia ja jäimmekin pohtimaan millä tavoin vastaajat käsittävät ohjatun ja tavoitteellisen musiikkituokion sekä millä tavoin he arvioivat omaa äänenkäyttöään tai laulamistaan.

8.3 Musiikin käytön edistäminen varhaiskasvatuksessa

Tutkimusaineistosta nousee esiin erityisesti aiemmassa kappaleessa mainittu musikaalisuus tai sen puute. Mikko Nurmen (2019, 16–17) mukaan musikaalisuus ei ole kyky, vaan piirre, joka esiintyy kaikissa ihmisissä eri asteisena. Suurin osa ihmisistä on saman verran musikaalisia ja vain pieni osa on erityisen musikaalisia tai keskivertoa vähemmän musikaalisia. Ihmiset ajattelevat usein epämusikaalisuuden tarkoittavan laulutaidon puutetta ja suurimmalla osalla on epärealistiset ja negatiiviset käsitykset omasta laulutaidostaan. Laulutaito tai sen puutteellisuus ei ole pysyvä ominaisuus. Vastaajat kertovat hyvin ristiriitaisesti omasta epämusikaalisuudestaan ja toisaalta hyvästä laulutaidostaan, johon he eivät mielestään tarvitse koulutusta. Mielestämme oikeanlaisella koulutuksella asenteita voidaan kuitenkin muuttaa. On tärkeää osoittaa, että lähes jokaisella ihmisellä on olemassa musikaalisuutta ja sitä voi edelleen kehittää. Pienimuotoiset äänenkäytön ja laulamisen kurssit ja henkilökunnan musisointi-illat voisivat olla yksi ratkaisu. Yhteiset musiikkikokemukset henkilökunnan kesken lisäisivät myös positiivista yhteishenkeä ja rohkaisivat musiikin monipuolisempaan käyttöön ilman epäonnistumisen pelkoa ja riittämättömyyden tunnetta.

Kyselyn tuloksissa näkyi henkilökunnan oman innostuneisuuden ja motivaation merkitys. Henkilöt, joilla on musiikillista taustaa, olivat motivoituneita käyttämään musiikkia laajasti työssään. On selvää, että asia, joka kiinnostaa tai johon ihminen on perehtynyt, on helppo ottaa luontevasti mukaan omaan työhön. Jotta innostuneisuutta musiikkia kohtaan voitaisiin lisätä, näkisimme toimintakulttuurin kehittämisen sekä johtamisen menetelmien voivan tarjota tähän ratkaisun. Toimivassa työyhteisössä osaaminen on yhteinen pääoma. Johtajuudessa näkyvä rohkaiseva ja innostava asenne auttaa kehittämään myös musiikkipedagogista osaamista ja osaamisen jakamista työyhteisön kesken. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että musiikin käytön edistämiseksi on kehittämistarpeita litin kunnan varhaiskasvatuksessa. Henkilöstön tiedon ja osaamisen jakaminen sekä erilaiset varhaiskasvatuksen johtamismenetelmät voisivat edesauttaa henkilökunnan ammatillista kehittymistä myös musiikin saralla. (ks. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 29.)

litin kunnan (2019, 17) varhaiskasvatussuunnitelman mukaan henkilöstön tulisi kannustaa ja ohjata lasta kokeilemaan erilaisia työtapoja sekä ryhmässä että itsenäisesti. Kyseleminen, ihmetteleminen sekä päättelyminen ovat toiminnan ytimessä. Työtapojen suunnittelu ja valinta tehdään lasten kanssa yhteistyössä osallisuutta tukien. Näin toimien edistetään monipuolisia työtapoja ja oppimisympäristöjä sekä kehitetään ja hyödynnetään varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä lasten osaamista. Mielestämme musiikkikasvatus voidaan liittää näihin tavoitteisiin kehittämällä henkilökunnan musiikillista osaamista. Musiikillista ilmaisua kehittämällä vahvistetaan lapsen suhdetta musiikkiin ja hänen mielenkiintonsa musiikillisia työtapoja kohtaan kasvaa. Samalla lapsen kokonaisvaltainen kasvu ja kehitys, hänen elämänlaatunsa ja tunneilmaisunsa sekä yhteisöllinen kokemuksensa vahvistuu. Näin ollen musiikillisia työtapoja kehittämällä, kehitetään myös päiväkodin perustehtävää, jonka tavoitteena on oppiva ja hyvinvoiva lapsi (ks. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 36).

Tämä tutkimus kertoo soittamisen ja soitinten hallinnan olevan seikka, johon halutaan lisäkoulutusta. Puutteellinen musiikkivälineistö heijastaa suoraan tähän. Apua voisi löytyä esimerkiksi viisikielisen kanteleen soittokursseista, soitinten rakennuskursseista ja rytmisoitinten soittokursseista. Tällaiset koulutuk-

set ovat melko helposti järjestettävissä, eivätkä vaadi kovinkaan paljoa resursseja. Toinen seikka ovat soitinhankinnat. Kysymys on mielestämme painotuksista ja siitä, miten soitinhankinnat arvotetaan varhaiskasvatuksessa. Soittimet ovat ”ikuisia”, jos niitä osataan käsitellä oikein. Inkeri Ruokosen (2016b, 130) mukaan päiväkodin perussoitinvalikoimaan tulisi kuulua kitara, piano ja viisikielinen kantele säestyssoittimina. Myös lapsille tulisi Ruokosen mukaan olla riittävä määrä viisikielisiä kanteleita. Lisäksi päiväkodilla tulisi olla runsaasti erilaisia rytmisoittimia ja esimerkiksi ksylofoni- ja metallofonilaattoja sekä niiden soittamiseen soveltuvia malletteja. Soittimia voidaan rakentaa myös itse, esimerkiksi luonnon materiaaleja hyödyksi käyttäen. Soitinten käytön edistäminen on mielestämme kohtuullisen helppoa aivan konkreettisoin toimin.

Musiikin monipuolista käyttöä erityisesti arkisissa tilanteissa voisi mielestämme lisätä ja edistää. Tiedetään, että lapsi oppii, kasvaa ja kehittyy leikkimällä. Musiikin voi helposti lisätä päivittäiseen toimintaan leikin avulla. Liisa Ahosen (2017, 200–201) mukaan musiikkia tulisikin lähestyä sen *elämyksellisestä ulottuvuudesta käsin*. Aina ei tarvita erillisiä musiikkituokioita, vaan musiikki voidaan integroida kaikkeen toimintaan. Esimerkiksi ulkoiluhetkissä voidaan kuunnella ympäröivää luonnon äänimaisemaa, ruokailun taustalla voisi soida rauhoittava musiikki kuten ravintolassa. Odotustilanteet ovat otollisia hetkiä loruttelulle ja sanarytmien opettelulle: uuden asian oppimiseen voisi sitoa musiikin jollain tavalla, esimerkiksi motivointina tuokioilla.

Musiikin kokeminen on myös yksilöllistä ja jokaisella on oma suhteensa musiikkiin. On tärkeää muistaa, etteivät arkiset musiikkitoiminnot ole pois musiikin juhllallisesta merkityksestä. Päinvastoin arkisista musiikkikokemuksista lapset voivat parhaassa tapauksessa saada rohkaisua ilmaista musiikkia omalla tavallaan. Tämän tutkimuksen perusteella litin varhaiskasvatuksessa musiikki uhkaa jäädä vain erillisten musiikkituokioiden ja juhlien varaan.

Karvin eli kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tekemän tutkimuksen (2019, 91) mukaan musiikkitoimintaa toteutetaan taiteisiin liittyvissä toiminnoista säännöllisimmin eli viikoittain (61%). Nämä toiminnot liittyvät kuitenkin ohjattuihin ja suunnitelmallisiin tuokioihin ja vain 29% tutkimukseen vastanneista henkilöistä kertoi musiikkikasvatusta toteutettavan päivittäin. Vastan-

neista 10% kertoi musiikkikasvatusta olevan kuukausittain tai harvemmin. Karvin tutkimus kertoo, että musiikkikasvatus on heikossa asemassa varhaiskasvatuksen päivittäisessä arjessa. Järjestettäessä varhaiskasvatusta olisikin varmistettava henkilöstön riittävä ammattitaito, antaa heille mahdollisuudet ja tuki, jotta he voivat toteuttaa musiikkikasvatusta. Tutkimuksen mukaan taidekasvatuksen asemaa varhaiskasvatuksessa tulee vahvistaa. Oman tutkimuksemme tulokset heijastelevat Karvin tutkimuksen tuloksia.

Lähes 30% kyselyymme vastaajista koki vaikeuksia musiikillisen toiminnan suunnittelussa sekä ajankäyttöön liittyen. Erillinen musiikillisen toiminnan vuosisuunnitelma voisi auttaa erityisesti näiden vaikeuksien selättämisessä. Kun tällainen vuosisuunnitelma toteutetaan mahdollisimman yksinkertaisesti, jokainen lapsi voi saada monipuolista musiikkikasvatusta, joka ei riipu päiväkodin henkilökunnan musiikillisista taidoista. Tällainen vuosisuunnitelma voisi olla esimerkiksi seinällä pidettävä pedagoginen ohjetaulu, josta henkilökunta näkee helposti musiikillisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet kullekin kuukaudelle. On tärkeää, että nämä ohjeet ovat helposti sekä muunneltavissa että ymmärrettävissä. Toimivasta musiikin vuosisuunnitelmasta näkee yhdellä silmäyksellä tarvittavat perusasiat, joiden avulla musiikin voi yhdistää päiväkodin pedagogiseen viitekehykseen.

9 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset antoivat ajateltavaa siitä, miten itse voisimme auttaa työmme tilaajaa edistämään musiikin käyttöä. Haluaisimme opinnäytetyömme toimivan innostajana ja positiivisena kannustamisena musiikin käytön lisäämiselle. Jokaisen varhaiskasvatuksen ammattilaisen olisi hyvä ymmärtää oma musiikillinen ammattitaitonsa, sillä se on jokaisella olemassa, vaikka moni epäilee toisin. Lapset innostuvat kyllä, jos aikuinen on innostunut ja löytää siihen oikeat välineet lapsiryhmäänsä havainnoimalla. Varhaiskasvatuksessa *lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset ovat toiminnan lähtökohhta* (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40). Miksei myös musiikkitoimintaa suunniteltaisi ja toteutettaisi näistä lähtökohdista? Musiikki on helppo integroida osaksi suurempaa pedagogista kokonaisuutta ja saattaa esimerkiksi lapsen mielenkiinnon kohteista lähtevien projektien yhteyteen.

Tätä väitettä tukevat myös Arja Puurulan (Ruokonen 2017, 309) määrittelemät musiikin integroinnin osa-alueet.

Varhaiskasvatuksessa työskentelee varmasti henkilöitä, jotka eivät ole niin kiinnostuneita musiikkituokion järjestämisestä tai jopa välttävät musiikin käyttöä arjen toiminnoissa. Joku saattaa olla intohimoinen kuvataiteiden harrastaja, toinen haluaa tuoda päiväkodin toimintaan mukaan oman teatteriharrastuksensa. Nämä eri taiteen osa-alueet eivät kuitenkaan mielestämme sulje toisiaan pois. Päiväkodeissa toimitaan tiimeissä, jotka suunnittelevat pedagogista toimintaa sekä arvioivat sitä (Iitin kunta 2019, 11). Mielestämme tiimien rikkaus on ihmisten erilaiset mieltymyksen ja innostuksen kohteet. Musiikki, kuvataide, liikunta tai vaikkapa luontokasvatus voivat parhaimmillaan toimia synteesisissä toistensa kanssa siten, että niiden muodostama pedagoginen kokonaisuus on mahdollisimman monipuolinen. Innostus eri asioihin saa näkyä ja kuulua. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri rakentuu muun muassa henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 28). Parhaimmillaan innostus voikin tarttua, ja jokainen päiväkodissa työskentelevä henkilö saattaa löytää itseltään loruttelijan tai musiikkimaalauksen ohjaajan. Innostus tai innostuksen puute musiikkia kohtaan näkyy varmasti myös meidän tutkimuksessamme ja on myös vaikuttanut vastausten saamiseen.

Varhaiskasvatuksen musiikkipedagogiikan tarkoituksena ei ole *tehokouluttaa* lapsia ja vaatia heiltä täydellistä laulu- tai soittosuoritusta. Paljon tärkeämpää on tekemisen ilo, oivaltaminen, mielikuvituksen valjastaminen, kehollisuus sekä lapsen yksilöllinen huomioiminen. (Nurmi, 2019, 97.) Tässä tutkimuksessa on nähtävissä kehittämistarpeita myös improvisaatiossa ja säveltämisessä, sillä Iitin kunnan päiväkodeissa ei näitä musiikin osa-alueita toteuteta kyselyn mukaan lainkaan. Kyse saattaa olla rohkeuden puutteesta ja siitä, että improvisaatio ja säveltäminen on hankalaa. Esimerkiksi tarinasäveltämisestä voisi olla apua. Tämän metodin keinoin jokainen voi kertoa oman tarinansa musiikin avulla. Tarinasäveltäminen on kuin musiikillista saduttamista. (Ahonen 2017, 206–207.)

Tutkimuksemme innoittamana valmistelemme opintoihimme kuuluvana projektityönämme litin kunnan päiväkotien käyttöön oppaan, jossa käsittelemme musiikin eri menetelmiä. Tarkoituksenamme oli järjestää lähikoulutuspäivä, mutta Covid19-epidemia on valitettavasti esteenä koulutuksen toteuttamiselle. Haluamme omalta osaltamme olla mukana kehittämistyössä ja ammentaa omasta innostuksestamme mahdollisimman paljon muidenkin käyttöön. Toivomme ja uskomme, että oppaastamme on hyötyä litin kunnan päiväkotien henkilöstölle ja että se otetaan aktiiviseen käyttöön myös arjessa. Oppaamme sisältää paljon ideoita ja hyväksi todettuja vinkkejä, joiden avulla jokainen saa helposti integroitua musiikin omaan käyttöönsä.

Jäimme miettimään vastaajien kompetenssia arvioida omaa musikaalisuuttaan ja musiikillista osaamistaan. Meitä jäi arveluttamaan esimerkiksi se, kuinka moni vastaajista todella tietää, mitä tarkoittaa ohjattu ja tavoitteellinen musiikkituokio. Sen monipuolisuus voi yllättää! Pelkän kyselyn perusteella on myös vaikea arvioida vastaajien todellisia musiikillisia taitoja, koska niistä kertovat ainoastaan vastaajien omat mielipiteet. Mielestämme vastaajat saattoivat arvioida omaa soitto- tai laulutaitoaan huonommaksi kuin se todellisuudessa on.

Voidaan myös kysyä, miksi saimme kyselyymme vain 14 vastausta, kun kysely lähetettiin 31 henkilölle. Aikaa vastaamiseen oli noin kolme kuukautta, joten kyse ei pitäisi olla ajankäytöllisistä syistä. Vastaajia myös muistutettiin säännöllisesti asiasta sähköpostitse. Tämän perusteella pohdimme mahdollisia syitä vastaamatta jättämiselle; eivätkö vastaajat koe musiikkia tärkeäksi osaksi varhaiskasvatusta vai oliko kyseessä kenties erityislaatuisten kevään ja kesän aiheuttama jaksamattomuus? Vaikka tutkimuksemme otanta jäi harmitavan pieneksi, havaitsimme, että tulokset ovat samankaltaisia kuin Mia Lundellin (2018) tutkimuksessa.

Tutkimuksen kokonaisluotettavuutta mitataan tutkittavan otoksen ja mittaamisen satunnaisuuden avulla. Jos tutkittava otos on osa perusjoukkoa ja satunnaisuuksia ja virheitä on mittaustuloksissa mahdollisimman vähän, voidaan katsoa, että tulos on kokonaisluotettavuudeltaan hyvä. (Vilka 2015, 194.) Tämän tutkimuksen kokonaisluotettavuutta tarkasteltaessa on otettava huomioon, että otanta on pieni. Tulosten perusteella ei voida tarkasti määritellä

kuinka suurelle osalle vastaajista musiikki on tärkeää, ja kenelle se ei merkitse kovinkaan paljon. On selvää, että musiikkiin liittyy paljon tunteita ja oletamme, että se näkyy myös tässä tutkimuksessa. Pienenkin otannan perusteella voidaan todeta tutkimuksen tulosten olevan yhteneväinen myös esimerkiksi Mia Lundellin (2018) tutkimusten tulosten kanssa. Vastaajien vähäisen määrän vuoksi tutkimustuloksia ei valitettavasti voida yleistää. Jotta tutkimustulos voitaisiin yleistää, tutkimus pitäisi tehdä uudestaan ja saada mukaan suurempi vastaajamäärä.

Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuus perustuu tutkijan *ulkopuolisen tarkkailijan* rooliin. Tutkimuksessamme on myös osia kvalitatiivisesta tutkimuksesta, jossa tutkijan voidaan ajatella olevan *sisäpiirin tarkkailija*. Kummassakin tapauksessa tutkijan objektiivisuus tulee olla järkkymätöntä. Musiikki on lähellä sydäntämme ja olemme alusta asti tiedostaneet, että se voi näkyä tutkimuksessa. Olemme pyrkineet välttämään musiikin ammattilaisuudesta lähtöisin olevaa ajattelumallia ja tuoneet omia pohdintojamme mukaan hallitusti. Tämä tiedostetun subjektiivisuuden takia tutkimuksessamme on mukana myös kvalitatiivista tutkimusotetta. (ks. Hakala 2015, 20.)

Musiikin käyttö varhaiskasvatuksessa on laaja aihe, jonka sisältä löytyisi paljon monipuolista tutkittavaa myös jatkossa. Jatkotutkimuksina voisi selvittää vielä tarkemmin, millaisia jatko/täydennyskoulutuksia varhaiskasvatuksen henkilöstö litissä kaipaa ja tarvitsee. Musiikin käyttö päiväkodin arjessa on myös mielestämme kehittämisen arvoinen asia. Mahdollinen jatkotutkimus voisi olla kehittämishanke, jonka lopputuotoksena litin varhaiskasvatuksen käyttöön valmistuisi musiikillinen vuosisuunnitelma.

Oma kiinnostuksemme musiikkia kohtaan näkyy varmasti jatkossakin tulevissa työtehtävissämme ja uskomme, että innostuksemme taiteen ja kulttuurin edistämiseen auttaa meitä tuomaan aiheen näkyväksi myös varhaiskasvatuksen kentällä.

LÄHTEET

Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Helsinki: Finn Lectura.

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hakala, J. 2015. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloitteleville tutkijoille. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 14–26.

Huotilainen, M. 2009. Musiikki ja oppiminen aivotutkimuksen valossa. Teoksessa Taide ja taito – kiinni elämässä. Opetushallitus: Taide- ja taitokasvatuksen julkaisu 2/2009. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/309154/49220_taide_ja_taito.pdf?sequence=1#page=41 [viitattu 9.9.2020].

Huotilainen, M. 2013. Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa: Jordan-Kilkkilä, P., Kauppinen, E. & Korolainen-Viitasalo, E. (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikinopetuksessa. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2012:12. Helsinki: Opetushallitus, 97–110.

litin kunta. 2019. Varhaiskasvatussuunnitelma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.iitti.fi/library/files/5dafededc91058c54700022d/litin_varhaiskasvatussuunnitelma_2019.pdf [viitattu 4.10.2020].

litin kunta. 2020a. Päiväkodit. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.iitti.fi/paivakodit?fbclid=IwAR1S0Znqo98y7cPb2NIJzJ7IO8Ppk2pZupiRXe68ug-ZMw50BAY2ywL2lxKM> [viitattu 23.3.2020].

litin kunta. 2020b. Päiväkodit. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.iitti.fi/paivakodit> [viitattu 10.10.2020].

Karvi. 2019. Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Julkaisut 15:2019. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf?fbclid=IwAR1ztpkF3K6Ux-row1kh0IOFlpK9gOdu6IXueM99LXIHFllgq0fE9AKY3S9I [viitattu 4.10.2020].

Kentala, S. 2019. ”Se soitto vaan tuo jotenkin iloa.” Näkökulmia musiikillisiin merkityksiin. Jyväskylän yliopisto. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/63361/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201904032050.pdf> [viitattu 10.6.2020].

Krokkfors, M. 2017. Laulaminen. Helppoa kuin hengittäminen. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Helsinki: Classicus, 143–178.

Leppänen, T. 2010. Vallatonta musiikkia. Lasten musiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.

Lindeberg-Piironen, A. 2017. Musiikinteoria pähkinänkuoressa. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Helsinki: Classicus. 32–50.

Lindeberg-Piironen, A & Alho, E. 2017. Musiikin kuuntelu. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Helsinki: Classicus. 179–212.

Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. 2017a. Lapsi ja Musiikki. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Helsinki: Classicus. 63–133.

Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. 2017b. Musiikki ja me. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa - käsikirja. Helsinki: Classicus. 13–27.

Linnavalli, T., Putkinen, V., Lipsanen, J., Huotilainen, M. & Tervaniemi, M. 2018. Music playschool enhances children's linguistic skills. Scientific reports. 8:8767, 1–10. Saatavissa: https://www.nature.com/articles/s41598-018-27126-5.epdf?author_access_token=7NydCH3clm9jLF5Qyb38UtRgN0jA-jWel9jnR3ZoTv0OSjm_oN8HzPuHGEevr_pBAFXEXUIhjz45Vol-vwILBabZd7GqpB_UMeiGXtl03olopkO9Ak5UuGJN2yFjo7wxLD-gQVXXvoOiD4VS2yN-syfYaw%3D%3D&fbclid=IwAR10U2lqc_wy745rP9ernqgblPtj8fe-VbUIHK4mAgxZCogqe5GwtY0ifl20 [viitattu 18.8.2020].

Lundell, M. 2018. Musiikin käyttö ja musiikilliset valmiudet varhaiskasvattajien työssä. Kvantitatiivinen tutkimus Helsingissä työskentelevistä varhaiskasvattajista. Sibelius-Akatemia. Taideyliopisto. Musiikkikasvatuksen aineryhmä. Maisterintutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/240087/nbnfi-fe2018082934305.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 24.1.2020].

Luukkala, M. & Grahn, P. 2018. Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja musiikkimatkailijoille. Helsinki: Suomen Musiikkimatka Oy.

Nurmi, M. 2019. Mitä musikaalisuus on? Tampere: Vastapaino.

Paasolainen, T. 2016. Musiikki-iloa kymmenen kiloa. Uusia lauluja, musiikkiliikuntaa ja leikkejä kaikille lapsiryhmissä työskenteleville. 2. painos. Helsinki: Tuuli Paasolainen.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Piispanen, U. 2019. Muskarisoppa. Reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus.

Ruokonen, I. 2011. Musiikin monet kielet. Teoksessa Nurmilaakso, M. & Välimäki, A.-L. (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: THL. 62–69.

Ruokonen, I. 2016a. Esi- ja alkuopetuksen musiikin didaktiikka. Helsinki: Finn Lectura.

Ruokonen, I. 2016b. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 124–137.

Ruokonen, I. 2017. Integraatio ja eheyttäminen. Kasvamista musiikkiin ja musiikin avulla. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus, 305–316).

Sanaksenaho, M. 2019. Kokonaisvaltainen musiikkikasvatus; lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Varhaiskasvatuksen koulutusohjelma. Kandidaattitutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fjultika.oulu.fi%2Ffiles%2Fbnfioulu-202001091016.pdf%3Ffbclid%3DIwAR1javnYxs_d7MuG-ATu-pXxiOBTXAPQL0HQC7yrigXn2A9IPLZ4hHSKJC6M&h=AT3kbsQT3U_XKA297mq-gU-jggAD5eBYAfYzSDwQbPlfuHSckSUmE-TEs3uHx7Hiyc0KLDii2GXFvLqB0YwqIVeyFz2yGZidylLtc0OUwTaG6Ce9-61Cei3wd_LN0R3hVkoQW9A4 [viitattu 9.9.2020].

Seppänen, E., Lindeberg-Piiroinen, A. & Tarvonen, L. 2017. Soittaminen. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus, 213–272.

Seppänen, E., Tarvonen, L. & Lindeberg-Piiroinen, A. 2017. Musiikkiliikunta. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki: Classicus, 273–304.

Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloitteleville tutkijoille. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 84–108.

Varhaiskasvatustilasto 13.7.2018/540.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Opetushallitus: Määräykset ja ohjeet 2018:3a. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf [viitattu 25.6.2020].

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖSTÄ

2/2

OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyön aihe (max. 200 merkkiä) Musikki välineenä varhaiskasvatuksessa. Kvantitatiivinen tutkimus musiikin käytöstä litin kunnan varhaiskasvatusyksikössä	
Kehittämisen- tai tutkimustavoitte ja toimeksiantaja sekä mahdolliset opinnäytetyön ulkopuolelle jäävät salassa pidettävät tausta-aineistot (opinnäytetyö on julkinen asiakirja, max. 300 merkkiä) Omassa tutkimuksessa haluamme etsiä keinoja, miten musiikin käyttöä voidaan lisätä ja kehittää varhaiskasvatuksessa. Tutkimuskysymykset: 1. Miten musiikkia käytetään varhaiskasvatuksessa?	
Keskeiset menetelmät (max. 300 merkkiä) Aineiston korjaamiseen käytämme määrällistä tutkimusmenetelmää. Laadimme kyselykaavakkeen varhaiskasvatuksen henkilöstölle, jossa selvittämme tutkimuskysymyksissä mainittuja asioita. Tulokset analysoidaan ja tulkitaan.	
Opinnäytetyön aloitus Kevät 2020	Opinnäytetyön luovutus toimeksiantajalle Syksy 2020
Opinnäytetyö täyttää Tilastokeskuksen T & K määritelmän *)	
☒ Kyllä ☐ Ei	

*) T & K määritelmän saa opintotoimistosta tai Internetistä,
<http://www.tilastokeskus.fi/ti/tk/ke/kas.html>

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

<p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Ongelmatapauksissa sopimuksen ehtoista voidaan neuvotella uudelleen ja tarvittaessa purkaa sopimus.</p> <p>Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja soveluksiin. Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen ainoastaan sopimalla niistä erikseen opinnäytetyön tekijän kanssa. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.</p>	<p>Tulosten julkaiseminen ja luottamuksellisuus Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö voidaan julkaista myös Internetissä.</p> <p>Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväksyen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p>
---	--

Olemme yhteisesti sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta yllä sovitulla tavalla.

ALLEKIRJOITUKSET

PAIKKA, PÄIVÄYS JA TOIMEKSIAANTAJAN EDUSTAJAN ALLEKIRJOITUS			
liitti	24	13	2020
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OPISKELIJAN ALLEKIRJOITUS			
Kouvoila Tea Salo ja Suvi Suikkanen	24	13	2020
PAIKKA, PÄIVÄYS JA OHJAAVAN OPETTAJAN ALLEKIRJOITUS			
Kouvoila	5	10	2020

Tämä sopimus on kirjoitettu kolmena kappaleena, yksi toimeksiantajayritykselle, toinen opiskelijalle ja kolmas opintotoimistoon rekisteröintä varten.

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Tulosta

Tyhjennä

HENKILÖTIEDOT

Nimi Tea Salo, Suvi Suikkanen	
Puhelin 040 960 2227	Postinumero ja -toimipaikka 45720 Kuusankoski
Lähtöosoite Seimentie 7 45720 Kuusankoski	
Korkeakoulu / tiedekunta Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu	
Tutkimustyön / projektin aihe Musiikin käyttö varhaiskasvatuksessa	
Tutkimuskohde / projekti (kuvattava tarkasti ja yksiselitteisesti) Iitin kunnan päiväkotien varhaiskasvattajat	
Tutkimustyön / projektin ohjaaja Tuomo Paakkonen	
Alustava tutkimus-/projekti-suunnitelma (kirjoitetaan lyhyesti tähän) Kvantitatiivinen tutkimus toteutetaan kyselykaavakkeiden avulla verkkoympäristössä. Haluamme etsiä keinoja, miten musiikin käyttöä voidaan lisätä ja kehittää varhaiskasvatuksessa. Omien kokemustemme perusteella musiikin käyttö uhkaa jäädä marginaaliseksi ja vain pieni osa varhaiskasvatushenkilöstöstä käyttää musiikkia säännöllisesti, pedagogisesti ja tavoitteellisesti. Omilla työkentillämme meille on esitetty toiveita ja haaveita koulutuksista, työpajoista, neuvoista	
Tutkimuksen / projektin arvioitu valmistusaika Syksy 2020 → 15.10.2020	Empiirisen osuuden toteutusajankaus Kevät 2020
Tulosten esittäminen toimeksiantajalle Syksy 2020	Alustava ajankohta 15.10.2020
Hakemuksen liitteiden lukumäärä 1	

PAIKKA, PÄIVÄYS JA HAKIJAN ALLEKIRJOITUS

Kouvola Tea Salo

24 / 3 20 20

TEA SALO

HAKEMUS ON

- HYVÄKSYTTY
 HYLÄTTY

Suvi Suikkanen

PAIKKA, PÄIVÄYS JA KÄSITTELIJÄN ALLEKIRJOITUS SEKÄ NIMENSELVENNYYS

Kouvola

5 / 10 20 20

ERIKA PAKKONEN

KÄSITTELIJÄ

Hyvinvointi: koulutusalojohtaja Katri Ryttyläinen-Korhonen
Talous- ja kulttuuri: koulutusalojohtaja Petteri Ikonen
Tekniikka: koulutusalojohtaja Mika Ruponen
Muut: vararehtori Mirja Toikka

HAKIJA

Allekirjoita hakemus ja liitä tutkimussuunnitelma hakemukseen.
Lähetä hakemus ja liitteet osoitteeseen:
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy
PL 68
50101 Mikkeli

Kirjaamo

Saatekirje 25.3.2020

Hyvä litin varhaiskasvatuksessa työskentelevä

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyönämme tutkimuksen musiikin käytöstä työvälineenä varhaiskasvatuksessa. Kohderyhmämme on litin kunnan varhaiskasvatus, litin kunta toimii myös tutkimuksemme tilaajana.

Musiikki välineenä varhaiskasvatuksessa -tutkimus

Tutkimuskysymykset:

1. Miten ja missä laajuudessa musiikkia käytetään varhaiskasvatuksessa pedagogisena ja kasvatuksellisenä menetelmänä?
2. Mitkä asiat voivat olla esteenä musiikin käyttämiselle?
3. Miten musiikin käyttämistä voidaan edistää?

Tutkimussuunnitelma sekä tutkimuslupa ovat nähtävissä pyydetessä.

Kaikki vastaukset käsitellään nimettömästi ja ehdottoman luottamuksellisesti. Opinnäytetyömme toteutetaan kyselytutkimuksena ja osallistumisenne vaatii kyselylomakkeen täyttämisen. Kyselylomake on toteutettu Webropol-kyselyynä, joka avautuu linkin takaa. Kysely ei vaadi kirjautumista ja on täytettävissä sähköisesti.

Saamiemme vastausten perusteella toteutamme teille projektityönämme musiikkiaiheisen koulutuksen ensi syksynä. Olemme ammatillamme varhaisiän musiikinopettajia ja meillä on usean vuoden kokemus alle kouluikäisten lasten musiikinopetuksesta. Pääsette siis vaikuttamaan tämän koulutuksen sisältöön kyselyyn vastaamalla! Vastaaminen vie aikaa 10-15 minuuttia, arvostamme jokaista saamaamme vastausta suuresti.

Tutkimuksen lopussa voitte valita, haluatteko osallistua arvontaan. Palkintona on 2x2kpl konserttilippuja Tea's Half Acoustic -orkesterin konserttiin Pato

Areenalle Kuusankoskelle. Konsertin päivämäärä julkaistaan myöhemmin.
Osallistuminen arvontaan tapahtuu täyttämällä kyselyn lopussa oleva yhteys-
tietolomake.

Yhteistyöterveisin,

Suvi Suikkanen

Tea Salo

Sosionomiopiskelijat

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK

Musiikki varhaiskasvatuksessa

1. Ikä *

2. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen
- Muunsukupuolinen

3. Ammatinimike *

- Varhaiskasvatuksen opettaja
- Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- Varhaiskasvatuksen avustaja
- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja
- Varhaiskasvatuksen esimies
- Muu, mikä?

4. Koulutus *

5. Valmistumisvuosi *

- Pakollisille musiikkikursseille/kurssille
- Valinnaisille musiikkikursseille/kurssille
- Musiikkiaiheisiin koulutuksiin/koulutukseen
- Johonkin muuhun, mihin?
- En ole osallistunut

7. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt varhaiskasvatuksessa? *

8. Musiikkitaustasi? *

- Soitan/olen soittanut jotain instrumenttia
- Harrastan tai olen harrastanut laulamista
- Kuuntelen musiikkia
- Harrastan lapseni kanssa musiikkileikkikoulua
- Sävellän itse musiikkia
- Harrastan tai olen harrastanut tanssia
- Soitan tai laulan omaksi ilokseni
- Jotain muuta, mitä?
- Minulla ei ole musiikkitaustaa

9. Kuinka usein käytät musiikkia työssäsi? *

- Joka päivä
- Muutaman kerran viikossa
- Kerran viikossa
- 1-2 kertaa kuussa
- Satunnaisesti

En koskaan

10. Millä tavoin käytät musiikkia työssäsi? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Laulan itse
- Soitan itse
- Käytän kehonsoittimia
- Käytän rytmisoittimia
- Rytmittelen sanarytmejä
- Laulatan lapsia
- Soitatan kehonsoittimia
- Soitatan rytmisoittimia
- Opetan sanarytmejä
- Ohjaan musiikkiliikuntaa/tanssia
- Kuuntelutan musiikkia
- Ohjaan laululeikkejä
- Käytän musiikkia muun toiminnan taustalla
- Käytän musiikkia rentoutukseen
- Ohjaan musiikkimaalausta tai muuta musiikillista kuvataidetoimintaa
- Ohjaan lapsia säveltämään itse musiikkia
- Jotain muuta, mitä?
- En käytä musiikkia lainkaan

11. Kuinka paljon käytät musiikkia työssäsi eri tilanteissa? (Asteikolla 1 (en koskaan) - 5 (usein))

*

	1	2	3	4	5
Aamupiiri	☐	☐	☐	☐	☐
Siirtymätilanteet	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Pukeutuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Hygieniatilanteet	☐	☐	☐	☐	☐
Ristiriitatilanteet	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjatut leikit	☐	☐	☐	☐	☐
Rauhoittuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Päiväunille meno	☐	☐	☐	☐	☐
Ruokailu	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjatut ulkoleikit/retket	☐	☐	☐	☐	☐
Opetustuokiot	☐	☐	☐	☐	☐
Juhlat	☐	☐	☐	☐	☐
Teemapäivät	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikki on integroitu toimintaan koko päivän ajan	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjattu, tavoitteellinen musiikkituokio	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

12. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määritelty musiikillisen ilmaisun tavoitteet seuraavasti:

"Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsia ohjataan elämykselliseen kuuntelemiseen ja ääniympäristön havainnointiin. Lasten valmiudet hahmottaa musiikkia sekä äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa kehittyvät leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta. Heidän kanssaan lauletaan, loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan musiikkia ja liikutaan musiikin mukaan. Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoittamisesta. Lapsia rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia ja tunteita esimerkiksi kertoen, kuvallisesti ilmaisten tai tanssien. Lapset saavat myös kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteiden tuomasta onnistumisen ilosta."

Koetko käyttäväsi musiikkia siten, että varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteet täyttyvät? Perustele vastauksesi.

13. Kuinka paljon musiikista on hyötyä työssäsi? Asteikolla 0-10 *

14. Kuinka paljon työnantajasi tukee musiikin käyttöä? *

- Ei lainkaan
 Vähän
 Jonkin verran
 Paljon
 En osaa sanoa

15. Millaisena koet musiikillisten osa-alueiden toteuttamisen omassa työssäsi? (Asteikko: 1 = helppo, 2 = melko helppo, 3 = en osaa sanoa, 4 = melko vaikea, 5 = vaikea) *

	1	2	3	4	5
Laulaminen aikuisten kuullen	☐	☐	☐	☐	☐
Laulaminen lasten kuullen	☐	☐	☐	☐	☐
Kehonsoittimien soittaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Rytmisoitinien soittaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Säestäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Laulattaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Soittohetken ohjaus	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiliikunnan ohjaus	☐	☐	☐	☐	☐
Tanssiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Laulueikkien ohjaus	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikin kuunteluttaminen	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Loruttelu, rytmittely	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkimaalauksen ohjaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Rentoutushetken ohjaaminen musiikin avulla	☐	☐	☐	☐	☐

16. Mitkä asiat voivat olla esteenä musiikin käyttämiselle työssäsi? Valitse viisi mielestäsi tärkeintä seikkaa?

- Puutteelliset välineet
- Puutteelliset tilat
- Koulutuksen puute
- Ajankäyttö
- Suunnittelun vaikeus
- Motivaatio
- Työyhteisön tuen puute
- Esimiehen tuen puute
- Epäonnistumisen pelko
- Kokemus riittämättömästä musikaalisuudesta
- En koe musiikkia työssäni tärkeäksi
- Lapset eivät innostu musiikkitoiminnasta
- En osaa soittaa
- En osaa laulaa
- Musiikin käyttäminen on yleisesti liian vaikeaa
- Musiikilliset työtavat ovat minulle vieraita
- Käytän mieluummin muita työtapoja
- Joku muu, mikä?

17. Mihin näistä asioista tarvitsisit mielestäsi lisäkoulutusta musiikin saralla? *

